

Купр.
Б-78

СОМАГТ
ВЕРОВАЈЕВ

1938

ОБГШЗМАТВАС

ДЖОМАРТ БОКОНБАЕВ

КОМУЗ

(СБОРНИК СТИХОВ)

НА КИРГИЗСКОМ ЯЗЫКЕ

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ФРУНЗЕ 1938 КАЗАНЬ

ЏОМАРТ БӨКӨНБАЈЕВ

В-83

QOMUZ

(БҮРЛӘР ҶЫҢАҶЫ)

QÛROÛZ MAMLEKET BASMASÛ
FRUNZE 1938 QAZAN

24050+

★
Çооптуу редактор
Т. ҮМӨТЛИЈЕВ

★
Техредактор
Н. А. ГАЈФУЛЛИН

★
Çооптуу корректор
ГАЈФУЛЛИН Н.

★
Сыңарына çооптуу
АРАЛБАЈЕВ А.

★

276022

Центральная научная
БИБЛИОТЕКА
Академии наук Киргизской ССР

ҚЫРОҒЫЗДЫҢ АЛА ТООСУ

Çайы, қысы кетпеген,
Мөңгисы бар Ала Тоо,
Асман менен тирешкен,
Белгісі бар Ала Тоо.

* *

Baldan şirin tup-tunuq
Bulaqıy bar Ala Too,
Tuqavadaj qulpunojan,
Tulanıy bar Ala Too,
Asqalardan ыsqırojan,
Ularıy bar Ala Too,
Aq paqtadaı cıvalojan,
Tumanıy bar Ala Too.

* *

Ала вараы, қура текөөр,
Byrkyty bar Ala Too,
Taştan-taşqa sekirgen,
Tylkysy bar Ala Too.

* *

Агса, қайың қарағай,
Cettini bar Ala Too,

Asman tarap östürgen,
Kökly nar Ala Too.

* *

Ala Toonun arasyn,
Ajvandarь çojloqon,
Ajuu çolvors, sylөөsyn,
Aralaşыр ojnoqon...

* *

Сьмсьqtarь sajraoqan,
Maraldarь maaraoqan,
Eckl, teke toptoşup,
Een toonu çajlaoqan,
Eltresin көргөндө.
En tamaşa ajlanan...

* *

Kekiltgi, cilderi,
Qьzьl-tazьl gyldery,
Kөnylyny ketерet,
Quştun saloqan yndery...

* *

Çarqьraoqan kьmyştөj,
Qarь sonun Ala Too,
Salqьn çeli wetke uroqan,
Taңь sonun Ala Too...
Çaş wetege ottoqon,
Malь sonun Ala Too...

* *

Maң-maң wasqan cuudaluu,
Teөлery nar Ala Too..

Top-top wolup ercişken,
Cөөlery nar Ala Too..

* *

Quijuq çalb төгылgen,
Qulan sөnduu semirgen,
Çygyrgeny şamaldaj,
Qulun-tajlar elirgen,
Çьlqьsь nar Ala Too.

* *

Altyn, kьmyş eşilgen,
Kenderin nar Ala Too,
Kөzdөгөnyн qojwoqon
Mergenin nar Ala Too.

* *

Duşman çojlop өтpegen,
Cөwin sonun Ala Too,
Tulqu woju temirdej
Elin sonun Ala Too.

* *

„Stalin“ derьrdaoqan,
Ynuң sonun Ala Too,
Byt dyjnөnyн көrkөmy,
Tyruң sonun Ala Too.

* *

Qomuzdarьn sajratqan,
bгcьlarьn Ala Too,
Asqa menen çygyrgөn
Uucularьn Ala Too.

Balwıldaŏan k zd ry
Q zdar n var Ala Too,
Asman menen ajlan r
Ucŏan n var Ala Too.
Ajlb   erge talwaŏan
Tulpar n var Ala Too.

*
*

Baat r valdar  styryp,
Be tk boldun Ala Too.
Kyn s ŏb ŏa kiryug ,
E tk boldun Ala Too.

*
*

Qanca q l m qartajŏan,
 a ard n ŏo Ala Too,
Qajŏan ketip ic nden,
Tazard n ŏo Ala Too.

*
*

Aj aalamd  asmandan,
Teŏ qaraj n Ala Too,
Alt n nurun  l erip,
Sen qaraj n Ala Too
Ata Stalin k rkyn 
Sen qaraj n Ala Too.

8/III-37- bl.

QO TO ORDO

Alb sapar tarta turoŏan parovoz,
„Toŏtoŏ turcu“ degen s zge qarabas..
Muunum bo op,  ytken boŏum qalt rap
 ptym seni aqqan  a  m arala ..
O bo poŏuz bir zamatta  o  oldun,
 ar m ketti  a  denemdi  aralap..
 n r bilip bir kezekte kellersin,
 l  j tiryy— yr r bolsoŏ salama!!..

7/IX-35- bl.

KƏNYL TOLQUP

Tunuq suusu tujlaqan,
Tyrdəj suluu çbloqadan —
Çbloqa toloqon çaləbs cəp,
Сьмсьq tənbaj ьrdaqan...
Çar çaqalaj çaş qajəb
Çardəb boorun cərmaqan —
Çar boorunda çarqanat,
Çar qədbroqan — çbroqoqan...
Çandan şirə çaş selkt,
Çardan çooluq buloqoqan...
Tandə tozor çarcə çel,
Çaş baladaj ьjlaqan.
Talda bulbul talbastan,
Tan atqanca sajraoqan...
Kərsən, kənylyñ qubanoqan,
Kərykten kəzyñ, tunaroqan,
Çerim sonun turvajəb!
Çaş kezekten birge əskən.
Çaş çbroqaləb birge əpkən.
Kerme toonun ьyldyrkən,
Birge tergen — ьlr çəşken
Kelin sonun turvajəb!

* * *

Çer dyjnəny anlaroqan,
Çer dyjnəgə çar saloqan,
Çez qanattan kyy sajrap,
Çerden pende tamşanoqan
Temgil - temgil ьlaacəb —
Tepse tekəer taş çaroqan,
Quştar sonun turvajəb!

* * *

Kymyş nuru qal, saloqan
Kylkysynən nal tamoqan —
Erke ojnoşqon eliktej
Endik qazoqan taştardan
Qəzdar sonun turvajəb!

* * *

Ərdək cyrək kəldə ojnop,
Qəz, kelinder kəl ьojlop
Qujun menen qurəu əskən,
Qulça maral ьelde ojnop
Sar asqadan yn saloqan,
Sar qarçəqə çelge ojnop
Moldo toroqoj, çarçəqaj,
Baldar menen birge ojnop,
Kykyk. bulbul yn saloqan
Kylgyn ala gylde ojnop
Qəz, kelinder qatqərbəp...
Qəzəqtə ajluu tyndə ojnop
Kərky ьoloqon çanə ajə,
Kəl ьojunda tyrgə ojnop

* * *

Baarsb tegiz — gylstøn,
Baarsb tegiz — kylyşkøn,
Şapar teep keltn, qbz
Şat konyldyy çyryşkøn!

* *

Kørsøn konylyn sergtgen —
Çer sonunu sizde oğo,
Ezel kyndøn er esken,
El sonunu sizde oğo,
Erktñ uul — kelindin,
En sonunu sizde oğol...

* *

1934-1935-çalda.

TALANTYM SEN DA KEZEK KYT

Azbr oğana muzdarb eerip muqumduñ,
Azbr oğana muñdu çoldon suruldum..
Kucy talant, senda kezek kyte tur
Öner bilip özgeryyge cöşöndüm.

1934 - ç.

ÇYRƏGYM MENİN DOBULBAS

Çyrəgym soqcu dobulbas.
Dobuldar tegin soqulbas...
Sançyroja — kerkəm çerimden,
Sajradım ırdap — sonundap...
Dobuldu — dolu dep uşam
Dobuldan çemiş qasılmaq..
Çemişti terip aluuoja
Çetkincek östy çalındap
Turmuştu çenip çyrojañb
Turbaojn dobul savırdap!

5/X 35 - ç

YC AQBNDAN

(Gete, Lermontov çana Avajdan)

Qarañoj tyndə too qalojbr,
Ujqvoja keter valıbrap,
Tunçurap talaa tim çatat.
Tyn qucaqtar çaldıbrap;
Çandıaj albas çol daojb,
Şıbrılavas çalvıbrap
Tınc alarsıñ sen daojb
Savır qılsañ azıbraaq.

24/XII 35-ç.

AJLUU TYNDƏ KƏL BOJU

Ajluu tyndə kəl boju,
Aj nurunda ojnojlu;
Aj tamaqtuu—ardağ qəz
Alda kelse bolvojau?

* *

Kep kecikpe—kytтыrəj,
Kep ojlonup yşkyrəj,
Kəl da kəşyp tim çatat
Kepten senti kytkendəj...

* *

Murdaq şamal bətke urat.
Muñ kənyldy qoş qylat—
Asmandanəp aq cardaq,
Alda qajdan bəşqərat.

* *

Ajluu tyndə kəl boju
Aj nurunda ojlojlu,
Aj tamaqtuu—ardağ qəz
Alda kelse bolvojau?...

1935 ç.

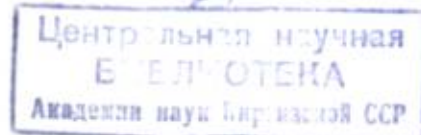
(. QJA)

Tağ atqanca çalvarəp,
„Syjəmyñ“ dep qarəjanəp;
Quru səzge qıvanəp,
Çyryptıymyn aldanəp...

* *

Kərsə çaloğan səz tura,
Syjəndəryñ kep tura:
Aldanbasmən qajradan—
Aldağandar qoşqula!

24/XII 35-ç.

EMINELIKTEN

(Lermontovdon)

Bilem senin gyldöp turojan çaşyndy
Syjøm seni, muñoja salıp vaşymdy
Köz çaş menen daşdyrnydy waj qylıp,
Mýnca nege qaralyşyň, aşyndy.
Saoja şattuu bolşondyqtan konyldyy...
Maşja qajşy tırmaqtaryň watyrdy...

24/XII 35-ç.

QURBUM

Aqyryn çyşyň altyn kyn,
Ala Too vaşyn nur qyldy.
Aq mængy erip tamçylar,
Aldastap tömen çylçydy.
Albstan qojcu yn salıp,
Azemdyu sözdy ыр qyldy.
Qadardyň elim tynşady,
Qacanqy ötken bulbuldu.
Qarçyşaj qırda bir çyrgen,
Qyryşdyň Ruşkin qurşusu.

* * *

Ardaşy boldun Tuñquzdun,
Aqyny boldun, Qyryşdyň.
Talaada qalmaq sen menen,
Çarqyny boldun turmuşun.
Çajdar kerkem zamandy,
Çardamdaş sen da quruştun!

* * *

Qyjalyň wugyn çyn boldu,
Qyryşdyň, Tuñquz el boldu.

Qalmaqtn çaran talaas,
Qulpunur, sonun onoldu,
Asqaluu toonu, talaas,
Tolqundu deniz, arald.
Tumanduu, qarduu tyn çaqtb,
Gyldögen tyştyk kyn çaqtb.
Aralar Puşkin çyresyn,
Qazaqtb, Tatar var çaqtb.

* *
*

Sajratç alyp qomuzun
Çylyşyç qyryşyç volupsun
Bir ovondo, air tilde,
Biz menen Puşkin çoluqtun.
Qusaqtaşyn, eşejyn,
Çan qurşum qyryşyç tygøjym.!

1936-çyl, 7/XII

ADAMZATTYN ÇYLDYZY

Uulandylyp çyrekty,
Şumduq qı var keliptir
Adamzattyn çyldyz
Maksim Gorkij ölyptyr.

* *
*

Çoşotuuça ölymçy,
Tapsaq volo amald
Qantır ölym qyjdı eken,
Asyl çanduu adamd...

* *
*

Taalaj ıçyn tañ ıçyn,
Emgekcinin vaşy ıçyn
Byt ömyryn arnaçan
Buudan eleñ talvaçan.

* *
*

Şumqar eleñ köktögy,
Altyn eleñ bizdegi

* *
*

Deniz eleq calqbojan
Colpon eleq balqbojan.
Tolqubaj deniq çattıbbı
Balqubaj colpon vattıbbı.

* *

Kyudy bulut vasqandaj
Çer termellp çatqandaj
Too qozqolup köcköndöj
Suu çajpalıp ketkendej
Qarajlanat könylym
Qatuu tijdi ölymüq.

* *

Sen çasaqan dovulbas,
Byt dyjnede qaqlar.
Sen kyjgyzgen şam çıraq
Byt dyjnede çaqqlar.
Qoş, Colponum öctynby,
Kelbes çerge kettinqı...
Sözün bulbul adamqa
Çıraq volup zamanqal..

1936-çyl. İjun.

KYNYBYZ BIZDIN STALIN NURUBUZ BIZDIN STALIN

(Çusup menen birge çazlıqan)

Ömyrymsyn — kynımsyn,
Kynden tuuqan — gylımsyn,
Çıldızlımsyn — vaqlımsyn,
Çıraqalımsyn — şamımsyn,
Şirniimsin — valımsyn
Çyrögımsyn — çanımsyn...
Qajratımsyn — kucımsyn,
Çıraqlımsyn — çuzımsyn...
Atıp turoqan — taqlımsyn,
Çyryp turoqan çanımsyn,
Aj çıldızdaj köryngen,
Ardaqlımsyn — şaqımsyn...

* *

Qbrqız kelge vaj volot,
Qbrqız terge vaj volot,
Ajlıq çatqan arası —
Qbrqız celge vaj volot.

* *

Oşol keldy tolqutur,
Cölden wulaq orqutur,
Cöldyn wetin gyl qıldan,
Çaşıl saıma tyr qıldan.

* *

Tördyn kerkyn cıojardın,
Cöldyn wetin suojardın
Çeniş sandap çolunan
Çemiş wıstı çolunan...

* *

Tooşo nurun tıgızdın,
Tooşo taalaj kırıgızdın.
Tooluq şandıu waldarşa,
Too tulparın mıngızdın,
Tooluq kelin — qızdardı
Zoo çanırtıp kılgyzdın.

* *

Köjkөлwese kök şıer,
Toonun kerky woluwu?
Tıreşpese kök menen
Zoonun kerky woluwu?
Ojnowoso çaş cabaq
Köldyn kerky woluwu,
Er Stalin wıwoso,
Eldin kerky woluwu?

* *

Kel çoq wolso dyjnede,
Balıq wolwojt emespi,

Sen çoq wolson dyjnede
Çarıq wolwojt emespi...
Kyn çoq wolso talaanın,
Gyly wolwojt emespi,
Aj çoq wolso asmandın
Tyry wolwojt emespi
Sen çoq wolson elimdin
Sury wolwojt emespi.

* *

Too çoq wolso tunuq suu
Tujlaj alıajt emespi.
Til çoq wolso çaş ırçı
brdaj alıajt emespi.
Sen çoq wolson Tıjanşan
Çıroşaj alıajt emespi.

* *

Manas menen Semetej,
Baatır woloşon wızderde,
Toqtoşuldaj saıraşan,
Aqın woloşon wızderde
Arstanbektej ardaqtuu
Aqıl woloşon wızderde
Aqıl waatır wolso da
Çaqır woloşon wızderde,
Çaqır eldi çıroşatqan,
Qaqır çerge gyl cacqan,
Qaraşırşa nur cacqan,
Sen Stalin qajratım.
Sen Stalin aşıatım.

Çərojalıbsın — elimdin,
Çıldızlıbsın — kəgymdyn,
Mederisli — belimdin
Bulaqlıbsın — çerimdin...
Quralıbsın — qolumdun
Qubatlıbsın — çoşumdun

* *

Çaqır eldi vəj qələjan,
Çoq nerseni var qələjan,
Əlyk tendi çan qələjan,
Uzun bolsun əmyryn
Taalajı ucun elin.

* *

Əz taalajın talaşqan
Qajratı var el elek,
Aj baltaluu — najzaluu
Ajvatı var el elek.
Kyn cəyıştən kərkəmy,
Sajması var el elek
Biz bir kezde kyreştyk,
Biz bir kezde tireştik
Qaman menen calıştəq,
Qarlıuu menen alıştəq,
Qamandıñ ırdın vıle alvaj,
Biz qamanqa caldırdəq.
Senden çovo alalsaj
Qarlıuuqa aldırdəq
Biz şumqarı asqanın
Sen mylyşker taptadıñ
Qan çooşuluşan majdənda

Qarsıldaşa salıştəq
Taalaj çərojal, tañ ucun,
Qanəbzəz də aqlızdəq
Zamanası quuruluş,
Qəroşız kəpty kərgen el,
İcten cəqqan valdarın,
Aşuularoşa kəmgən el.
Qan çəttanoşan çəldetter.
Pulemjotcon — qılccan
bşəq Kəldyn vojunda
Eldi qojdoş qırışqan...
Bolocoqton ymyt çoq
Yrəş ucqan Qəroşızdan.

* *

Çaş Qəroşız də telcittin
Qəroşızım dəp ercittin
El emes Qəroşız el völdü.
Qarlıuu menen teñ völdü.

* *

Qətaj menen İndistan
Qavar alsın Qəroşızdan,
Stalincil tañ menen
Biz əskən el cəyıştan.
Kynyvız bizdin Stalin,
Nurubuz bizdin Stalin.
Uzun bolsun əmyryn
Taalajı ucun elin.

STALINDIN TAŇBŇDA

Barmaqtaıdan kyreş menen,
Qajnap öskön turvajıw,
Qanduu kynder bolso daıw,
Çajdar öskön turvajıw,
Omqorulsas sarı asqanı
Oıron etken turvajıw,
Owol kynden er çyregy,
Oınop öskön turvajıw.

* *

Seksen segiz aşuulardı
Tyzep ötkön turvajıw
Çaman qıja, tajoıaq çerdi
Bytöp ötkön turvajıw.
San mıñ öner uşul qoldon
Tytöp öskön turvajıw.
Şaani şeket mıñ saltanat
Çeri sonun turvajıw.
San tetiktin tıltın algen.
Eli sonun turvajıw.
Byt dyjnөгө tutqa bolıon,
Eri sonun turvajıw...

Teren könyl uul qızdar
Degi sonun turvajıw.

* *

On segiz mıñ aj aalamdıñ,
Orıur cыıwr aldınan.
On segiz mıñ aj aalamoıa,
br tarqatam çar salam,
Er Stalin majdandarın
Kyyгө salam ajta alam:
— Qasıjeti Stalındın
Oqton, otton qacraoıan,
Qanca qajıw kez kelse da
Qajratınan çazbaıan.
Aj aalamdı tañ qaldıroıan,
Mıñ keremet baştaıan.
Çarıq nuru salıwıldaıan.
Çer dyjnөny qaptaıan...

* *

Kyn asmandan çer wetine,
Çarıq weret, nur weret
Er Stalin emgekcı elge
Өmyr weret kyn weret.
Okeandaj calqır çatqan
Kenendigin ыrdajın
Adam zattın aqılmanı
Berendigin ыrdajın.
Ala Toonun asqasındaj,
Bijiktigin ыrdajın.
Ajıw çerge çeldej ucqan
Kylyktygyn ыrdajın:

Byt dyjnəgə şam cəraqta
Çanqandəşən ərdaşən.
Byt dyjnəgə vaqət çolun,
Saləandəşən ərdaşən.

* *

Ecen çelqə əlyk çandə,
Tirgizgenin ərdaşən,
Ecen çelqə əckən şamdə,
Kyjgyzgenyn ərdaşən.
Kerme toonun muңduu elin
Kylgyzgenyn ərdaşən,
Kerme tooluq çatqan qandə
Çyrgyzgenyn ərdaşən,

* *

Elim vajquş qajəş icinde,
Qajəş icinde zardaşan,
Elim acqa kər ystyndə,
Kəvəgəny qalbaşan.
Qarqə, quzğun çemin taap
Qan ystyndə cardaşan
Oşol mundan aləp cəşəp
Er Stalin çaləşan!
Qaraşəda voləşon elge
Qajrat nuru qarlaşan.

* *

Elim azər vajquş emes,
Elim çəşəşal vaşənda,
Elim azər muңduu emes.
Er Stalin taşənda,

* *

Elim vygyn toptoluştu,
Stalindin tuusuna
Elim vygyn muңun çuudu,
Stalindin suusuna
Qubanbçyn çete aştuuşə
Səz tavvəajt ərçəşə!

* *

Elim toodo kəcyr—qonur,
Elk menen çyrcy ele
Elim qacan qatuu tartəp
Qatuu tartəp kylcy ele?

* *

Biz Qbrəşdar Stalindin,
Kyny menen gyldədyk.
Ecen çəş məndan murun—
Tynt qaraşə tyndə elek,
Azap—qajəş tutqununda,—
Emnelər di kəvədyk...
Ensejden qacəp kelip,
Tijanşandə çerdedik ..

* *

Ecen çyz çəl kəcyr—qonur,
Toonu, taştə arəştan,
Biz Qbrəşdar Tyrk icinde:
Ezelki—eski qalqan.
Bir elesin keltirelt—
Bizdin tereq tarixtan:
Bir zamanda Qbrəş eli,
Kəcyr çyrcy uruşqan
Aqəşənda qbrəşəndaləp—

Tooloruna cəşəşqan.
Xan, datqalar əkym syryp,
Maldaj qorduq qəbəşqan,
El qatarə—el volo əlbaj,
Ecen çəldar vuuluqqan,
Qara tuman qaptoosunda
Qara əjdəqar muuntqan,
Too çəlindey adər—qərda,
Bizdin Qəbrəş turuşqan,
Aj aalamdan aşəraşqan—
El ekenin unuttqan.

* *

Çəldəy səzər, çer qıdərđəq
Çer—suubuzdan quulduq,
Xan çəldetter qançarənan,
Qansəradəq qərbəldəq.
Tyndən kyngə ələp cəqətən,
Kyndən çənə tuulduq!

* *

Tur-tunuq suluu kelindin.
Tygəy qanəşə vöjloşqon.
Bulsuldar səjrap qoncu çer,
Buuluşur mənəşə oroloşqon.

* *

Oj-cuqur qaptar—qan-darija
Orəşətar aqtə dalajəşə.
Ulandə quzəşun çem qəbər,
Berəndi qançar çən qəbər.
Bejildyy ellm qor völdu
Beçindİ kəzdəy qanəşəbər.

Bir əjbəşə bir qazan,
Bir əjbəşə bir çapan—
Birdi əldəşləp çəttəşqan,
Məndin zarən uqraşqan.
Məndin qanən uurtəşqan,
Zulum vələşon əl zaman.
Kək əjnəkəşə tunarəşqan,
Kəl, kəkynən əjrbəşqan
Kəl cətində kəp kylgən,
Çəl kəkynən əjrbəşqan.
Kəl vöjunda kək şiber,
Kəkky qacqan sarəşəşqan,
Kəl vöjunda vəq-daraq,
Kəkky ketken tarəşəşqan.
Kəl cətində kəp vulsul
Köz cəleşgen sandələşqan...

* *

Eckİ—qojdoş çəjbəşqan.
Ellk ketken əsqadan,
Kək qarəşəşə əjlanəşqan,
Kəryk ketken əsqadan
Qəzdar əppəs vərənder
Qəjrap çətqan əsqadan...

* *

Bulsuldun əytyp yndəry,
Tujəşundun tyşyp çyndəry,
Şaanilyy toonun enclİ
Şamaldən tənəp çyrgəny.
Çəjdərə volup uul, qəz,
Şaraqtar, ojnəp kyləşdy,

Qbrqbyzdar şondo ökyndy
Qbzlyb ketip betindin,
Qbrqbyzdar bygyn qulpundu,
Qbrqbyzdar esyp çetildin...

* *

Köjkөлgen şiber öckendej,
Kököjdy qajqy keskendej,
Qbrqbyzdyn qbz muqajqan,
Qbrq saamaj çelge senselmej,
Aq beti bygyn çarqbrajt,
Altındın suusun sepkendej
Qaraqy tamda qarmalyr,
Qajındaj solqon sarqarar,
Qajqylyu kyndyn orduna,
Qatqerbr kyldy şandıanbr...

* *

Şumqardaj ucqul elimdin,
Qanatı östy çel kecti,
Tulpardaj kylyk berendin,
Tujaqy çetti, çer kesti.

* *

Buralqan qbrıbn waqtarqı,
Bulbuldar sajrıp qonoqon kez,
Tup-tunuq suluu kelindin
Tygöjy naatbr woloqon kez...
Stalin bergen altın taq
brısqı wızge qonoqon kez
Ala Too ici—sançbrıqı
Adbrlar malıqı toloqon kez...

ÇAŇB ZAMAN

(Ekinçi 5 çaldıqqa kıryy munasaratı menen)

Turmušta tuulup keibegen,
ÇaŇblar bygyn keldögen.
Tıjanşan çendı-çenıştı
Ezelden mındaj körbögen.
Qaracı —
— Alaj, Cyj wojun
Quruloqan qajra çergeden
Majdanda çendı wolşewik
Maqtajmın men da termelem.
Majdanda çendı wolşewik
Maqtajmın men da termelem.

* *

Keceegi çapan çerimden
Bul kyny çemiş tögylgen—
Andaqı—Asam özgeryp
Aq paqta çajnap terilgen
Kördyñay?
Sonun ornoloqon
Tetigi zavod köryngen.
At Başı — Narın özgerdi

Өткөндө-Тыңгө көмүлгөн
— Саначь
Birden çenışti
— San duşman bizden çenilgen.
Sanачь!
Birden çenışti
San duşman bizden çenilgen!

* *

Anarqan kyldy eştenip,
Tañdaşь colpon көздөнүр—
Çajdarь-çaңь замандьн
Erkin-Selkim kez kelip.
Sundurcu qurbum qomuzdu
Çaңьньн kyysyn certelik!
Sundurcu qurbum qomuzdu
Çaңьньн kyysyn certelik!

* *

Ezelden eski vasqьlar,
Çatqan çer bygyn qatqьrat.
Eçekem kelet көrdynьy?
Parovoz minip çarqьlar.
Asьloqan uctu qaracь,
Asmanda qanat qaqqьlar.
Tetigi emine cуvaşqan —
Termetet—çaştь şat qьlat.
Sajracь dosum oşonu
Qomuzdun kyysyn taq бурар
Sajracь dosum oşonu
Qomuzdun kyysyn taq бурар!

* *

Kermetoo vaşь — çiloqadan
Kelinder kelet ьrdaşqan,
Fermegе vaşьь voluptur,
Erkindyy eçem Sьroşqan
Aqььca Anar-kөryndy
Aqmatqa çooluq buloşqan:
— „Ulanьm uul qarьzььn,
Kelinder menen çarьşqьn
Yңkyrdө çatqan көmylyp,
Acьoqan çөptөн albşqьn
Toqroqtor acqa qalvasьn
Aqььqda bөлүр salşqьn —“

* *

Eçemder qajra çasalьp,
Enemder qajra çaşarьp
Emgekter çyrөt kolxozdo,
„Erkindyy ajal“ atalьp.
Zamandьn көrky uşular
Zamandьn көrkyn çazalьq
Qьştaqtar çaңь salьndь
Ajььmdьn ici tazarьp
Ajьektyu aq tam көrynөt
Alьstan көzgө qadalьp.

* *

Kyçyrmөн aqam Tilembaj
Muruntan çyrgөн til alşaj
Ujuşqan çaңь kolxozdun
Maanisin toluq bile alşaj
Aldaşь bygyn kirtiptir
Toqtonup çьdap tura alşaj—

Qajradan qurup turmuştu
Kolxozcu çanb el qandaj!

* *

Monbegin çanb oqolup
Ooluqma qıjal coqulup
Aldaşb aktiv voluptur
Kekəşym əsyv torolup.
Kel Tilembaj uzanoşbn
Şajmandb tegiz soqolup!

* *

Qalcoro daşb qalçaqdap
Daşb ele çyrət dardandap
Emgeksiz çyrə elirip,
Çemişti qajdan ala almaq
Kolxozço bir kyn ktrersin
Telairip közyü alaıdap
Çanbın çenip majdanb
Çanbdan çanb çaralmaq.
Eskinin neti qararbp.
Eckirdi közdən qan aqıbp,
Çanbrdb vızdın əlkəvız
Çanbdan adam çaralbp—
Çer çyzy vizge taı qaldı
Çelmajan vızdın çanbıbq,
Dnepir kirdi qıjmbıoqa
Çanb nur çajnar çaqıbıbp,
Mbnakej kirdi vızdın el
Ekinci beşke qamıbıbp.
Kirtısti çenış majdanıoqa
San qoşun sandap aqıbıbp,

Bolşevik kelet başqarbp
Doşulsas çandıu qaqıbıbp,
Qarqışa tosqool qıla alsaj
Qalıştb meğdər çanbıbp—
Stalin, Xarkov, Gorkijden
Traktor cəşıbp çanbrıbp
Gyldəndyk əstyv çajdarı
Cojundan çoldor salıbıbp!

* *

Alarda — kycəp acqalıbq,
İnçener — doktor ac qalıbp—
San mindəp çatat kəcədə
Çapanbn başqa çazdanıbp

* *

Bizderde — turmuş çanbrıbp,
Samaşan çoşuq tabıbıbp,
Erkindyy emgek kyc aldı
Çalqoolor cətke qaqıbıbp!

* *

Alarda carıba tēməndəp,
Bizderde—əsty tıməndəp
Alarda doktor-İNçener
Bizderge keldi „křem“ dəp,
Alarda — bazar vashıbp,
Bizderde, — varı satıbıbp,
Kolxozcu kelet qaracı
Keçəçı bazar acıbıbp.

* *

Alarda—časap quraldı
Bizderde — tınctıq cınaldı
Keñeştin cenip majdanı
Dostuqqa bizden surandı.
Andaıı — qalıñ proletar
Aldıstar bizge qubandı
Zamandı çanı ornottı
Bizdin elke qıla aldı.
Çanıdan tarıq tereyp,
Qırcındar östy keğeryp:
Avamdar mindi traktor
Kell

Sajraşır ırdar kereyk
Çyrektyñ kyysyn taptaıan
Ber!
Oşoşo belek berelik!

* * *

Avamdı ıygyn qaracı
Çandırtıan tilek saanaası
Mektepke curqap baratı
Erketaj, Sartaj balası
Andaıı mektep kim ıysın?
Alardan cıqqan savatı.

* * *

Qalıja, Zakıř, Totuřqan.
Qalıřraj kelli oquřqan
Ujalır Sajra qalınaıın
Savaqtı nilıej qoqustan!

* * *

* — Aj ajtracı eskı çoruqtı
Dalajlar bizge çoluqtı
Oj, qaran tyn - qajııı icinde
Qaraptar qul, kyñ voluřtı

* * *

— Mınakej azır kerdııay
Andaıı tutqun qul - kyñdy
Qıřtaqtın ici çanırap
Qıřtaqtan çanı el kyldı.

II

Kim berdi mınca çeniřti?
Çe çeniřter özy keliřti—
Çoq!
Qaçııas - qajrat kyç menea
Emgektek özy çeniřti.

* * *

Titretip - aj aalamdı
Bizdin ataq çajııdı.
Qarap kercy - çasap saldıq
Samtırtaıan ajııdı.
Bolřeviktin dovulıası
Daııı sajrap qadıııdı!
Bolřeviktin dovulıası
Daııı sajrap qadıııdı!

* * *

Ornořulup çanı zaman
Lenin tuusun qarmaııan.
Mın millton epkin emgek

Epkin - epkin talsaqan
Saat sanap əsyyp barat,
Saat sanap bar qadam
Bizdin əlkə qandaj boldu
Qarap kərcy qartadan.
Dalaj gigant kirip çatat
Birden - siri arqadan!
Çaňb tarıq —
Çaňb zaman
Bul emespi saltanat?
Çer nətinin kapitalı
Kapitalı tañdanat
„Ətyp barat - tigil keneş“
Deşet da alar ardanat
Suuq qolun bizdin çaqqa
Sunup kərcy qarmalap,
Taşın talqan —
Kynın qaran
Oozu başın qandalat,
Bolşeviktin mın majdanı
Mın majdanı şandınat,
Uluu çenış
Daşın majdan,
Daşın majdan alqalap!

III

Şanduu yny dovulnastın
Silkindirdi aalamı
Mın million batır qoldon
Çaňb dyjne çaraldı.
Mın million batır qoldon
Çaňb dyjne çaraldı.

Qarap kərcy çaňb mynez
Qajra nytken avamı.

* *

Avam çaňb salt - sanası
Tərəlgəny özgəryp,
Çoq!
Bolşevikter tarıjalap
Bolşevikter əstyryp
Oşondıqtan çeksen bolup,
Ojronoldu eskilik—
Er Stalin baştap kəltip,
Er Stalin çetkirtip!
Sanajıncı bir başınan
Çaş əlkəmdyn əskəny
Er dep caap - zor kyreşke
Mın çenışke çetkenin
Er dep caap — zor kyreşke
Mın çenışke çetkenin!
Təşşap qara Tilembajdı
Toloqor qomuzun çertkenin,
Təşşap qara Tilembajdı
Toloqor qomuzun çertkenin.

* *

Ana qara adır tolup
Sovxoz malı çajqalıp,
Kecce qaran Tijanşandı
Əzgərgəny aıtalıp.
— Tigil qajıb qoj artında?
— Çaňb qojcu qajtarıp,
Adır - cəvər şaar boldu
Andan çaňb tam salıp!

Kecee oğana al zamanda
Oor qajorə vasqanda—
Qara boor—qalın qarorə
Qan şırqərap aqqanda
İleñ - salañ çan talaşər,
Çarmac—çandar vasqanda
Bırge—biri pardaş qılbağ
El qətajoə qacqanda
Een çurtta çetim qaloğan
Eşiməgim çaş anda;
Azər kərsən al—çajdarə
Al—kolxozorə başqarma!
Azər kərsən al çajdarə
Al—kolxozorə başqarma.
Al—zamanda quuraj terip,
Soləon alma əndənyp,
Quur tondun qucaorənda,
Quur toncon sendelip,
Oşol eçem—vul zamanda
Oşol eçem—demdentip,
Ajdap kelet traktordu
Aloğan tura yjənyep,
Men quvanər oşol kezde,
Men quvanər yndənyep,
Tap qomuzu—tiğe kirdi
Tap qomuzu—kyylənyep.

* *

Bir kezekte tuman caləğan
Qan orquştap—qançardan
Al—zamanda cañ topoləñ—
Al zamanda zarlanoğan.

Tilembəjətm tilsiz çatər
Tilembəjətm sarəjoğan,
Majdə şimtir kim çəroəjoğan?
Kim çəroəjoğan candaəjoğan.

* *

Al zamanda essiz volup
Eñgiredi Parəjana
Bırdin çəşər qatqərbəşər
Mıñdı bəşə zarlana
Qantip pardaş qılmaq elek
Al zamandən saltəna
Oşonduqtan ojronoduduq
Ot çandərbər artəna.

* *

Bul zamanda əzgəryldy
Parəjananən ireñ!
Cəl talaalar—çan vajlandə
Cəl talaalar tylədy.
Al zamanda adər çerden
Aq paqtanə şiledi,
Kel—Sajraçan—sajrandajb!
Kel—Sajraçan kylely!
Bızdın zaman—çaləndandə,
Bızdın zaman—camdadə
Beş çıldəqta quur çetti
Bir mın çıldə aldaşər.
Ecen—ecən çanə quruluş
Çanə quruluş sandadə
Oor maşına—maşınanə
Maşınanə çamdadə.

Bizdin ənər miq qubuldu
Bizdin ənər çajdar
Sotsialcəl elim çanb—
Sotsialdən balvan.
Çanb ajəldan çelptildi
Madanijat vajraç
Tijanşandən qoqtusunan
Radio sajrad
At çyrwəgen asqa çoldon
Avtomabil ajdad.

* *

Kecəe—kəcmən ajləmdən
Qəştəqarə çanbraçan!
Ajnektelgen icl taza
Temir pectər çaqəloçan.
Bəxəktəryn tarajalar,
Qarəndaşım qanımçan
Tamaqtarən dəjardaşır
Qartəşkədən, qamərdan
Ar birine ajrəm keşə
Ajrəm qaşırq salənoçan.
Çanb turmuş vul eməxpi?
Çanb turmuş çavəloçan
Eçəmdərdin ktr kəjnəgy—
Ktr kəjnəgy aqarəçan
Avamdarən saqaldar—
Saqaldarə taraloçan!
Samən menen qolun çuup;
Ujun saap Çamal çan
Eski turmuş enşertildi

Eziz kelgen—avaldan
Eski turmuş enşertildi
Eziz kelgen — avaldan.

* *

Azır—varır Tijanşandən,
Caloçan kyysyn tənşəçən
Mun qarçəçaj çerip saloçan
Mun qarçəçaj—al çaqən!
Ətkənyndəj munduu—emes
Əzgərgəny ajtamən
Teşir ətyr çol saləptər
Sar asqanən qaptalən—
Oşonduqtan çanb zaman
Kyylərynen tartamən—
Oşonduqtan çanb zaman
Kyylərynen tartamən—
Ej! Tilemsaj yny şandət.
— Yny şandət balqanən

1-1 33-çyl.

TALAA TAŇB

Qarap turup toqtono alvaj,
Qantip turam — ыrdavaj
Men kelattым — tyn ortosu
Barar-çerim bir dalaj...
Kөşyp turdu, car taravым
Kyzky ыjdam — çыlojalaj
Tьqьr-тьqьr çaloьz davьs
Samsьp terim qurojavaj.

* *

Men kelemın — ilkiь vasьp,
Arьp, carcar — adьmdar
Bir kezekte keliptirmın
Çol ortosun çarьmdar,
Al aqььca çer ojoьondu
Çel qozojolup — zarьldar.
Kyzky ыşqan sar çalььraq
Çac moncoqtoj ыьldьrap!
Çan — çarьmda — toroj — vulvul
Bir — ыrtne yn qurap
Tynөөdөgy tyrduy quştar —
Ojoьonuşup culdurap..

Tee — tetigi kyn çьoььştan,
Syt tökkөndөj ыjiktен
Alda neme samsьj kelet,
Çaş көnylyn syjyntкөн.
Al — atar taŇ kezektęgi —
Azem saloьan kymyştен!

* *

Talaa taŇb — çan çьoьjalьn,
Men çoloocu ыrdadьm
Qorup çatqan keln — qьzdar
Aq raqtanьn çьrmanьn.
TaŇ aldьnda ьryp çatqan
Çacьn көryp Sьroьanьn!
Alçь Sьroьa kerek volso,
Al çyregyn — qurmanьn!
Qarap turcu qandaj qьzьq
Qьz kelindin turoьanьn.

* *

Ыşqan memө mөltyreşet,
Qantip өtem tatqanvaj
Talaa veti çarq çajьldь.
Syt qajmaqьn acqandaj
Syjyp — syjyp vul talaanь
Çan syjөrym çaş çandaj.
Daqьn dele uqtar çatat
Oj, tygөngyr Qacqьnvaj
Kerbez çalqoo Kerim daqь
Keln — qьzdaj vat qьlvaj.
Oj! Başqarma ojoьotsoьcu
Qacqьnvajь çatqьnvaj!

— Tigil qajsb qalbn qaran
Kele çatqan çambrap!
— Al erkindyy kelin — qezdar,
Aq paqtacaq çavblat.
— Tyn uqtavaj sapar cegir
Arzbp kelgen çer uşul.
Ana — talaa — cekstz çatqan
— Aq paqtanbn keni uşul
— Ana kelgen çambraşbp,
— Al paqtacb — el uşul.

* *

Aq paqtanbn cəqar keni
Aj talaanbn çyrəgy
Anar, Kymuş, Çamal çandar
Çaş turmuştn çyrəgy!

* *

Buçur caar — qblər kəzdy —
Burul çenem erkindyy
„*Suluulardan*“ qajdan qalsbn
Suqtandbrat əlkəmdy
Buçur caar — volsodaşb
Əlkəm syjot erkindi..

6/V — 33-ç.

KIMDİN KYYSYN KİM CERTET

Kim ыrdadı,
Өкәсәр - өкәсәр
Өләр тавып етектер
Al *) ырдadı,
Estep estep,
Өткөндөрын есептер.
Çaraj turmuş
Sasbq ajran
Kөckөндөрын eskertet.
Uq! Bolşevik
Rapьrt verem
Kimdin kyysyn kim certet.

* *

A, sizci?
Biz qazavbz,
Çyrök menen
Aqbjqattbn tamьrəp.
Majdan kyysyn,
Buraj — buraj.
Çavvul qojorop tavьmdəp.

Oşonduqtan
 Тавам билет:
 Mendej kystyn qadırın.
 Айтқылась!
 Ақбақатын.
 Өzym qajdan tavıdım?
 — Men?
 — Bir kezekte tentek elem
 Tolqun qajal eselek.
 Oşol köjdön,
 Алр сьқты,
 Er bolşevik çetelep.
 Proletarım,
 Biz askerin,
 Таşқын talant өrcylet.
 Orıup:
 Menin çyregymön,
 Sotslalsь,
 Çań ordonun
 Çań kyusy certilet.
 * *
 — Bizdi:
 Çań zaman tarıjalap,
 Bolşevikter tylötty
 Eger
 Majdan kerek qılsa,
 Biz vereñiz çyrekty!...
 Çaraj turmuş çajdaq çerdi
 Çaşandattь gyl ekti
 Proletarım,
 Өcрөс çalyн
 Miң majdandь çenişti

Al *
 Manap
 Şandan
 Batıroqanьн
 Ala curqap ileşti.
 Kim çenalmaq,
 Bizdin toptu,
 Bolşevikcil kyreşti!
 Emi сьқты,
 Şermendesl,
 Egerişti çydeşti
 Qana!
 Daşын айтқылась?
 Kimdin kyysya kim certet?

* *

Men —
 Maqtaj - maqtaj,
 Raqta carqan.
 Emilsektin ketmenin.
 Er valbandьн ermegimin
 Emgek kyysyn certemin!
 Certe — certe
 Çań dynyjө
 Çajdarьь erkemin!
 Eçem senden
 Suranamьн
 Tuurduşundu өrtteğyn!
 Aldь taqtaj
 Ajnektyy tam

* Al — ulutcul el duşmanь Тьньстанов.

Al qəstəqtən kərkəmyr...
Esen çəldaj
Uşul tuurduq
Unutraqın ezgenin...
Uq!
Çetəkci bolşevigim,
Çən çalam çengenin,
Sotsialcyl.
Çən ərçylar,
Rəpərtən ərçenin...
Biz məşəqtəq
Kyreş menen
Bolşevikter çərqəlar...
Biz ərdaçəq,
Bolşeviktin,
Majdan tuusun vuloçalar!
Bizdin qatar,
Sotsialcyl,
Tap soldat çəndalat!
Çən kyylər
Tartylat da
Çən avandar ərdaçat...
Qəzuu majdan
Kər çənışke
Kim qatəşraj çuroçalat —
Biz qatəştəq
Bul majdanəqə
Çən turmuş
Çasaləçasən çəroçalar!
Proletarım,
Əçrəş çələn!
Daçə çanat — ərvalat.

Keçə çana
Tijənçəndən
Çəloçalarən arəqtan!
Arcadaçə,
Kykyk menen,
Qoşo sajrəp çarəşqan.
Çərə çəçir
Çəldəçəşqan
Çəş qərcəndaj məjəşqan...
Çərə çəçir
Çəldəçəşqan
Çəş qərcəndaj məjəşqan...
Kyndyr tyndyr
Bajsal tappaj
Bajdən malən vaçəşqan...
Qərə tuman,
Qələn çəçəçə
Quur tonçon — çarəçəçən
Bular vugyn
Sotsialcyl...
Brc çəvəçə çənəçəçən!
Bolşeviktin,
Zor majdanən,
brdap kyğə saləşqan...
brdaj — ərdaç
brdaj — ərdaç
br tolquçən arəstan!
Biz vudən
Proletardən
Proletarım çavəşqan.
Keçə çana,
Sər aqçada,

Zarduu qajoxb,
Yn salbr,
Bulsul tildin,
Barqə acəlsaj,
Buuloqandaj qumsarəp,
Cooxojnodon
Coor tartəp,
Belge burcaq qurcanəp,
Çaş əlleksen —
Oor emgek
Otun aləp — ot çaxəp.
Azər mənə,
Bulsul tilden,
Majdan marşə tartəlp.
Anda qaləq —
Müd qajoxəp
Şaq kyikyə vastəp.
Oşol kyundy
Şəldəndadəq
Masqaralar — qatqəpər!
Çaraj turmuş
Sasəq ajran
Kəksəgəndy vəş qəlp.
Ələr taptən myrzəsynə
Əvəktətyr
Çarşəpər.
Bolşevikcil aqəndarəvz
Bar majdanda məş qəlp!
Çəpə zaman — ərçəlarə
Çajnar cəqətə carq urup.

* *

Biz verəvz antəvəvzdə
Proletarəp tənzəoxən
Proletarəp
Əcrəp çəlpn,
Mən çəlpəndan ucqamən.
Biz çirəvəz,
Qalam mənən,
Eski dyjnə vucqəoxən
Biz quraləvz
Talqaləvz
Proletardən duşmanən.

* *

Biz quraləvz,
Tijanşandən,
Toolorundaj
Toolorundaj ərldə.
Majdan çengen.
Çənibəgen.
Bizdin ərdajpər vərvə?
Ta... ta... ta... ta...
Pulemjottoj —
Bizdin ərldə ərldə.
Uuru məşəq,
Kejrin kildi,
Duşman ərldə qur qaldə.

* *

— Biz
ərdajp — ərdajp,
Kyldətəvz,
Çəpə zaman vəqtarən.

Qonup sajrap,
Sergiteviz,
Al vaqtardən vařtarən.
Ana qaral
Tijanřandən řblořasən!
Avtomobil sarqanən,
Burul řeņem,
Borořuldanər,
břbq terge vatqanən.;
Al — ölkəmdyn erketajb
Erkinduusy raqtanən...
Dařın alořa,
Er bolřevik,
Da řeņiřke
Dal řeņiřke ařtanöřın.
Proletarım
Öcrəs řalın,
Biz tərölğən řalından.
Qajnaj-qajnaj řalın qajrat
Ört suralořan qanımdan...
Bizdin řyrök —
Bolřeviktın,
Balqasınnan řaralořan,
Al Farořanam —
Emilsegim
Aq raqtalıu qaarman...
Raqtasöřa ırıgadir
Baarıs teđ řavblořan
Cap ketmendı,
Er epkindyy,
Erte turup zaardan.

* * *

Biz řazavız
Maqtaj—maqtaj
Majdandarın ölkənyın.
Qajra nytkən,
Čanb adamdar,
Čanb turmuř kərķəmyın..
Proletarım,
Öcrəs řalın,
Men kyundy certemın..
Certe-certe,
Čanb zaman,
Čajdarıs erkemın.
Ant veresiz,
Proletardın.
Kyyləryın
Kyyləryın certemın.

24-V — 33-ç.

EMI QANDĖ KÖKŞYNYM

Qandaj sonun-tańdın kerkı
Tandıń kerkın ırdasam
Men brigad talaadaǵı,
Tań cennnen ır cızam!
Ermenvajım yngə salcı!
Ermenvajım ırdasań!
— Ermek cennem ertelecı—
Cajǵa kytıp turvasań—
Carma qujup-aq celekten
Kömec menen ırdasań!

* *

Tań atardıń bozoń celin.
Bozoń celin erkylər.
Uul-kelın birgeleşken
Uul-kelın kər kylet.
Cazań şıer talaasınan
Talaa kyusy certilet.
Men işenem Ermek cennem.
Kelgeniçe ertelep —
Avakemdin azoolorun
Qoş vaşında cetelep.

Tigil tigil çalqoo Sarı
Daaın ızge cetelek!

* *

Ecen çıldaj uşul talaa,
Ermenvajım mekeniñ.
Biroq talea çapan çattı.
Tutqununda kepenin.
Eskersedin murun nege
Talaa-turmuş ekenin?
Köcyp qonup çajı qoşı
Ömyr kösyn ötödiñ.

* *

Terdep emgek qılıudan
Erinğeniñ daldırap.
Oşonduqtan çemiş talaa
Een çattı ańǵırap.
Köcyp çırdın adır-qırda
Tuurduǵın salırap.
Al kezekte kim çırǵadı—
Kim kycynen mal qurap?

* *

Uşul talaa oşol kezde
Muñquradı cımdanıp
Cımbın vuzup al talaada
Sen kirbedin şımdanıp
Dalaj kyndər vuzup keldin.
Çalqooluqqa cırtalıp.
Aj-talaanın aq çemişi—
Altınnan qur qalıp.

Anda menda qajojblandym
Ant ickendej surdanyp...

* *

„Mekentim“ dep uşul talaa
Oozun menen ajtqanyn
Dalil menen kersetsenqcy
Qana tikken-tal tamyn?
Çalqoo eleñ etken kynde
Aqajqatyn ajtamyn.
Oşol kynky çoruquna
Burqandanam-wuuluşur
Sen Ermensaj kerkö çyryp,
Çeñalbastan suurulup!
Myna bizdin kyc qolusuz!
Çaň turmuş tuudurup.

* *

Azyr kersöm al talaanyn
Qoñtorulojan cymdaryn!
Qomuz-qajaq toloosunan!
Tolqur çyrek ırdady.
Ana çeñem *Ermek* daqy
Arıq çarqan qırdaqy!
Aj talaalar şañoqa kelgen
Ana kynky mundaqy.

* *

Ermensajym estep-estep
Ötkendegy çoruqun...
Soorusunan şylap çojdu,
Ajdoodoşu torunun.

„Ej qurdaştar kylky eken oşo
Oşondooşu çoruşum“.
Aj! Qarataj yjyp çojqun
Quişjan qeşten qorumun
Eckl qaçar çoq qıbasyn
Çergertardyn çoruşun“.
Çaşyl qırcyn tigir salojan
Tamdyn ordu oñdolojon.
Qatar-qatar tizgen tөөdej
Çaň qeştaq ornolojon.
Emi syjle „Mekentim“ dep
Ermensajym şandıanyp!
Myna turmuş çasaloşas
Qırcyn tigir, tam salyp!
Çer-dynyşe-solquldady
Bizdin kycke tamşanyp.

* *

Qadimkidej çapan talaa—
Çansыз emes tañwız...
Ermek çeñem waştar alıp,
Işke cыrtıq wargıwız!
Bardıq çeñis bizdin qoldo
Baatır qoldor camynyp
Emi talaa acыq kyldy
Essiz çatqan taarınyp!

* *

Keryp-keryp qıwanamyn
Eçemderdin epkinin!
Ermek nolup erteli kec
Ermek kyyn certemın.

Aj talaalar tilge kirip,
Asemdegen kerkemyň.
Ermenwajym şyldyň qylyp!
Öz çoruçun, eikenyň
Esen kynder qaqşyň kelgen
Emi qandyň kekşyňym!

29/IV 33-şylda. Qajynda

ŞYRÇA ÇAN

Syjkyň közyň wal-wal çanar,
Syjkyň közyň nurdanar!
Taň kerkemy minge tar-tar
Taň qyrcyňyň ыroçalar...
Aqyň aqyň şondo çanar
Aqyň aqyň kyy calar...
Şyroça çandyň çyroçal taňyň
Çyroçal taňyň ыrdalar!
Uşul tandı-uqtar çatqan
Uqtar çatqan qur çalar!

* *

Mыna kercy taň aldyňan,
Şyroçaçаныň turuptur
Şalpar çooluq qajra wajlar,
Şalpar çooluq wuuptur!
Traktorun çolojo saloňan,
Traktorun wuuptur!
Ojron uul-alandawaj
Ojron uul-uşup tur!

* *

Qantip turam Şyroça çandyň,
Majdandarыň ыrdawaj.

Daşy qызdar daşy erkindej
Bolo kergyn Sьrоqadaј...
Aj-talaanьn kerkemcysy —
Kerkemcysy Erketaj...
Sьrоqа çandan yjrensency,
Yjrensency *Moldosa!*
Çalqoo Kerim ne turasьn
Tezdep qоşun ajdavaј...
Traktorun ьqqa kөнwөј —
Tetikterin majlavaj...

.

Qarap көrcy Sьrоqа çandьn
Traktoru toqtovoj.
ьqqa kelip-şart бурulat
Sen mingenge oqşovoj!
Oј! Moldovaj mingен atьn
Qaloqan vele „ottovoj“.
Qaşan tartьp dьrьldaqan
Qaruu şaпьn qozovoj!

.

Syјgyn көzy Sьrоqа çandьn,
Syјgyn көzy nurdanьp...
Çanь cьqqan-çaş qьrcьndaj
Çaş qьrcьndaj ьrоqalьp!
Өdkөј kelin qоş vaşьnda.
Өdkөј epkln qьldanьp.
Emil-mingen er traktor
Er traktor ьrdalьp!

.

Emil qarap çeqemderge:
Kөzyn qьsьp *Burulqa*,
Buruldaşy şьnqьldadь
Çooluq bulqар uuloq.
„Mingen attьn miq tetigin
Tygөл nilgen uulmun
Maşqа ansajьn qajrat volot
Qatqьrьoqь Buruldu!“
Uşul kezde *Emil*æktin
ьşqьlьoqь uquldu.
Kelin qызdar şьldьnqдаştь.
Çanьndaşy Buruldu
— „*Emil* kelet qоş vaşьnan
Tozur aloqьn uuldu“.

.

Kelinderdin qatqьrьoqь,
Eştendirdi *Emidi*.
Al aqьbca Sьrоqа çanьm —
Bir çaqьnan көryndy.
„Tigil qызda kelip qaldь.
Deşti daşьn welyndy.
Bizdin ajьl өtkөryşөt
Emgek menen өmyrdy —
Uul-kelin şat qьlьşat
Emgek menen көnyldy!

.

Saamajlarьn qajra tyjyp
Çooluq menen nastьrоqan.
Sьrоqа çanьm kijip saloqan
Komsomluq kastumdan

Men barqanda çarbaq kylyp,
Çal-çal qarap astırtan!

“Ojron uul Emilbegim
Quttuu bolsun mingenin
Aqşondaşaj çaqşb ajdaşın
Ala taştap çyrnegyn!”

Degen kezde *Emilbekke*
Şyroja çanım qatqırıp
Emilbek da erdendi o
Majda tartıp, vat vurup!
Ajteş talaa mından murun
Kördyn bele uşundaj?
Çaraloşandan uşul kyngö,
Çatş eleşo buzulşaj!...
Mına bygyn *Şyroja* çanım
Emilbekter-Buruldar
Erkim emgek avat qılıp
Erkin kelin-uuldar!..
Erme cölder-bygyn çaşan
Emi qandaj muñuñ var?...

Bizdin uul, kelin qızdar,
Çapan çerdi çaşartıp.
Çañ zaman ajılbınan
Çalqoolordu tazartıp!
Kempir-caldar tamşanıştı,
Qarıştarın azajtıp!

Şyroja çanoja men suqtanam,
Erkinine köz artıp!

Çañ turmuş sajmaların,
Kelin-qızdar sajbşqan!
Şyroja çanım eñ birinci,
Şıjıq aloşan sojuşdan!
Çañ zaman çajdarıştı
Sotsialca vajşşqan!
Men maqtaşan *Şyroja çandın*
Majdan kyysyn calışşqan.

30/IV-33-çылда
Qarashla

EMI СЪQТЪ MYCӨLYM!

Bygyn kelip aýblymdy
Bygyn көрсөм аýлды
Ҷыңқылдаған-қалың кылкы.
Қалың кылкы қайлды.
Қапы мүнөз — қапы адамдар
Салты қалған байырқы.

* * *

Ras sarty tozup ketken
Tuurduqy eskirgen.
Biroq aýl ici қапы.
Түр көтөрө өзгөрген
Мәнса кеңіс есен қапы
Кеігені қоқ чет қерден.
Birdik емгек — өспөс қайрат
Өз кысуыз қеткірген.

* * *

Al өргөнүң туурдуоюн
Almaşтырып ақ тамоја
Al өргөнүң — ууқтарын
Айландырып қаş талоја

Burul çenem yjyn çuup!
Sыr qaptatыр — taqtajoја!
Colpon çenem çenildegen
Ilecegin taştaoян.
Bir çaoýнда çatar yjy
Bir çaoýнда aşqanan!

* * *

Bir kyn барыр yjleryне
Oturqanda manda, tap
Colpon çenem şynqыл kylyp,
Qыjoяc qarap — boj taştap;

* * *

„Qandaj bala ilgerkinin
Çoruoýuna тыşөsyn.
Ystөл tursa oturbastan,
Mandaş toquj ketesin;
Bizdin aýl qajra nytken
Qandaj kelөejt ekenin“
— Kecir — Colpon qadimkidej
Aýl eski degendej
Azыр kelip abs — çaqтан
„Oturam“ dep kenөsej
Aýl qajra nytken tura
Colpon Burul çenemdej.

* * *

Aýыр mende — aj Colponum
Ystөlyнды көрсөpmyn
— Tigt turoян qatar - qatar

MEN ÖZGÖRÖM

I

Məna vugyn Tijaşandan çənədy.
Yjrenyygə al, Moskvanın ənəryn.
Kerme tooluq—voorlorum aman vol,
Əzgərermyn —
Men tentegln ənərmyn!
Əsyp
 Ənyp
 Əmyr tuusu — qəjaldə
 Ənər menen
Qajra çasap kelermın!
Qazylvaçan —
Qapastaqə qalın ken,
Qalın kenden
Daçyn qazyp verermın!
Aj! Tijaşan —
Men kynəəly emesmın
Erte kelip —
Aldın alsaj ənərdyn.
Ecen çalda; —
Qoltuqunən səçarvaj
Qaraçattaj
Qanın səqtən əmyrdyn..

Ojnop çyryp —
Tulpar qələp savbqtan.
Ojronooçon
 Oşol meni
 Qurutqan.
Ojlop tabar
 Inçnerdej volalsaj,
 Qur qalərmən
 „Bilm“ degen ərəstan.

* *

Daçyn qajrat —
Səmərdanəp kərərmyn.
Daçyn aldan.
Dalajların vilermin!
Biroq Qajran —
Qərcən kyndər albətap
Basərtərmən
Çarəm çolun əmyrdyn.
Aj, tygəngyr,
On vəşimde kez kelip,
Tuvyn qazsam
Altın — ənər — bilimdin!

II

Oj Tijaşan!
Quttuqtasan —
Qarasan,
Ənər billip —
Əzgəryygə baratam.
Senden alçan
Kər turmuştun savaçyn

Çarqan bilim.
Ənər menen savatam!
Bolvosom da,
Too antaraq inçener.
Sever volup —
Talantımda taratam!

* *

Çajda qajda —
Butaıyında jilgen.
Çaşıl maqmal
Çaraşyda kijingen —
Solquldaıan
Çaş talapta ij qılıp
Əlsəm daıdı
Cəsarvasmın cijingen —
Leninizim
Kyrəstəryn yjrenyp.
Şorqolotup
Bal səsarvın tilimden!..
Əzgerəmyın
Mən çajdar
Ənəryın
Əzgerəmyın
Ətkyr qural bilimden.

III

Bir kezekte —
Too vaşında coorcon
Butta carıq
Qaldıraıan quur ton.
Ular menen,

Bir əşqəy —
Bir çyryp;
Kykyk menen
Birge saırap,
Bir kylyp;
Uşul taman,
Oşol kezde səzdaıan.
Qan zırlıdey —
Too taşına tildirip;
Al caıtaıdı
Tuman turmuş,
Qajırsın,
Aııan çyrek,
Toltosuna sıdırıp;
Əzgerəmyın
Çan qıjal,
Kyc vaılap —
Al çajırsın
Bilim menen aydyryp.

* *

„Orojsun“ dey
Dalaj qurvum aıtqan.
— Acar kezim
Altın aqıl qarqadı!
Mən əzgerəm
Aqın qurvum əzgerəm —
Səndə əzgeryp,
Eskilikti taştadı!
Qantıp uıqam —
Qavaqtarım tərəpaj —
Baj baldar —

Meşşandardın ajtqanın
Күбүг-зүбүг
Uuru mışıq közdönyp,
Al, ajtqan:
Uşaqtarı başqanın.
Men erkesi —
Çanı zaman, elmdin.
Men çajdarı
Şajır volo baştadım.
Tolqun qıjal
Balalıqtın tentegin.
Sar talaanın
Qumdarına taştadım.

IV

Men bolşevik,
Kırgılı çoq.
Kırgılı çoq tup tunuq
Oşonduqtan,
Tap duşmandar,
Optoluşat umtulup.
Qoldo mөөөrej.
Өmyrlykkө,
Çıberwesmin utqurup!

* * *

Men çajdarı,
Proletardıñ,
Balqasınan,
Çaralojan.
Men özgөрөm,

Tıjanşandaj,
Gıgant qurup qalamdan.

V

Esındedir—
Aqın qurum —
Bizdi „kycyk“ degeni
Daşın dalaj
„Aıtar“ qojup,
Daşın neler desedi.
Al, ansajın
Byr vajladı
Çanı zaman teregi.
Al terekke,
Biz qonolu
Qoız yndөр берелі.
Kyy calabız,
Bıjlej—bıjlej
Өzгөрөly
Өsyp,
Өrcyp,
Өnөly...

2/IX-33-çıl Moskva.

MOSKVA

I

Avtomobil-tramvaj,
Çyrgөн çerge kelipmin,
Baarь tegiz şamdaqajluu
Mingen çerge kelipmin.
Baarь tegiz şajır tartır,
Kylgөн çerge kelipmin,
Çer dynyje şam cыраçы
Kyjgөн çerge kelipmin,
Min million san өнөryn
Bilgen çerge kelipmin!

* *

Oktjardın dosulasasın,
Qaqqan çerge kelipmin,
Oktjardın kencterin
Tapqan çerge kelipmin,
Çarqыраçан көçөлөry,
Taştan çerge kelipmin,
Çań dyjne balsandarь
Çatqan çerge kelipmin.
Çarqын zaman çajdarьсы
Qutman çerge keltipmin.

Mөөрөj алыр зор найгеден..
Utqan çerge kelipmin,
Aeroplan dirçaulder
Ucqan çerge kelipmin,
Qara narsын qarçыçadaj..
Sыzqan çerge kelipmin
Saat sajn çańы tarix,
Çazqan çerge kelipmin,
Aj aalamдын ata çurtu
Arstan çerge keltipmin.

* *

Kөрыр turup taңdanardыç
Kөçөлөry bir sonun!
Şaani-şeket şaraçtaçan
Keceleri bir sonun.
Şaani-şeket şaraçtaçan,
Keceleri bir sonun!

* *

Kyndyzgydej şaar çarыç,
Qызыл-tазы şamdarь.
Erke ojnoçqon çarыç kenyl
Qыз, kelincek baldarь.

* *

Erteli kec тынымь çоq,
El-dajradaj ачылоçан
Kөк da, çer da qalың qaran
Bular qajdan тавылоçан?
Burqandanat-qызуu qajrat,
Bular çanoçан сачылоçан...

Ajlanasъ çaşıl majdan,
Tijanşandın cöyündöj.
Qalın toqoj, qarajojan vaq,
Ajaq vaşь көrynбөj.
Çer cыraçь uşul tura,
Çer qalaşь bөлүнбөj!
Qanat qaojat qarçьoçasь,
Qantsin көңyl ellrбөj!
Kеlbersingen qalın көryk
Kerme tooluq kelindej
Çanoça çaoçьm vaq-daraçь
Çaşıl şiser çerimdej.

* *

Aq buluttar vajraloçandaj
Asmanьnan ketpegen
Açьm suudaj çaandarь
Aq qajьңdar көktөгөн.
Uçqul qanat bolot quştar
Uşul sonun өзгөдөн.

* *

Şaraq-şaraq qьzuulanoçan.
Qьjьmьldarь qajnaoçan
Qьz-kelindej көz qьşьşьp,
Qьzьqtьrat ajlanan.

II

Taң tamaşa. Dalaj qьzьq,
Daçьn aldan көrөmьyn,
Maş bolormun majdanьna,
Majьn şьoçьp өnөrdьn...

Aj Tijanşan senda bir kyn
Sansьz qьzьq көrөrsьn
Çaraj-çьloça belderinен
Tьrambajoça minersin...
Qanca çьlь azoo kelgen,
Qatqьrarsьn, kylərsьn
Oşol kezde men nelikten,
Kyrөşкөнym silersin.
Quu topuraq-bejittme
Kьmyş tuuң tigersin...
Sen Moskvaoça-teңelersin
Sur turmuşqa kylərsьn!
Çalan çatqan-çajdaq çerin
Avattanar bir kьny!
Çar tyşyndө çaman kereп.
Qavattalar bir kьny!
Ustun bolor çaş cыrьbөçьn,
Çarap qalar bir kьny.
Alaj-keldьn ortoloru,
Ajmalaşar-bir-biri!

III

Çer betnin proletarь,
Keler çeri-uşul çer,
Çer betnin kapitalь,
Өlөр çeri-uşul çer,
Çer çьzynьn oktjabri
Өnөр çeri-uşul çer,
Çaңь zaman tutqalarь
Tьnөөr çeri-uşul çer,
Çaңь zaman erkelert
Kylөр çeri uşul çer

Ecen saatır qurman bolup
Qonup etkən çer uşul,
Qırılmaqan-Qızıl majdan,
Bolup etkən çer uşul...

* *

Çer çyzynə dovul qaoşır,
Yn taratqan çer uşul,
Ojıo, tooşo-çarışq caceşır
Kyn taratqan çer uşul.

* *

Bir kezekte uşul çerden
Qan vulaqtaj atılqan
Bir kezekte uşul çerdi
Qara tuman çarışqan.
Oşondoşu bir oquja
Tandırışandaj aqıldan
— Çuuşa tolup, kirpic qoroşon
Qaaltaş aşılan
Qızıl tuular, qoldorunda:
„Erkindik“ dep çazılqan,
Baarş tegiz çaraqtanqan
Pardaşkeler aşınqan.
Ajlanasın qurcar alqan
Çandarmalar toptooşon.
Şamdar ökən, aj qaraşır
bstanoktor toptooşon.

* *

— „Çıq çoldoştör, Qana qajrat!
Qaca turoşan siz belek?

Bijlik kelsejt neker çoldon,
Qan tilengen kyc kerek“
— Degen yndör cıoşar menen
Darbazalar şaraqtap.
Qızıl qırışın
Qan dajradaj,
Baş keslip nut aqsar...

* *

„Kimder ycyn qan tögüşyz
Teñdik ycyn öleşyz,
Çoq çoldoştör,
Biz öleşyz
Biz öleşyz kelesiz,
Bizdin majdan öcmek emes.
„Biz dyjnöny çenentz“
Dep Şerbakov qatuu bastı
Oq ornoşon çyregyn!
Biz aldınan qurman bolduq
Aqır kelmek bir ölym
„Biz qaltırışq arqasız
Çuusa ketpes tap kegin“.

* *

Mındaj necen qırışındardı
Ötkergön çer uşul çer!
Bilek menen bijlik alıp,
Özgergön çer uşul çer.

* *

Kyreş menen qajnar vışır,
Kyldöngön çer uşul çer,

El qəjalən, qajra çasap,
Tyrdəngən çer uşul çer,
Çer çanərtəp qajratənan,
Yndəngən çer uşul çer.

* *

Ojlop taap, saat sajbən.
Ecen tyrkyn keremet.
Çer çanərat bizdin kycke
Byt dynyje termelet.
„Men-mensingen“ Јевгорапын
Qajsbənbə tən kelet?
Çanojan çalən arasənan
Ətə almaqrə çərmələp
Bizdin çenış çelmajandaj
Bizdin əsyş sermelet.

IV

Bygyn Moskva, çer vətində,
Bolvoşondu cəşardə.
Sansəz gıgant,
Fəzirik zavod,
Sandap-sandap quraldə.
Çer vətinin proletarə,
Qol qarmaştə, qubandə.
Çer vətinin kapitalə,
Dəlvələndi qubardə.
Çelmajandaj zərqrəddə,
Bizdin qadəm ulandə.

* *

Bygyn Moskva,
Çer vətinin ujulu.

Bygyn Moskva,
Əktjərdin qujunu-
Çanə dyjnə,
Kapitanə volşevik
Çaşandattə
Çanə zaman qəlbəndə.
Əcrəş çalən
Çer cəraçə çarqərap,
Tarqata kər,
Aj aalamoça cənbəndə-
Bel mederin,
Bir vutəçənd Tijaşən,
Men valasə—
Bezelentem bərbəndə...

* *

Qana Moskva
Tijaşəndə qarəçənd!
Ber quraldə
Men qoluma alamən.
Anda çatqan,
Almas, kymuş kenderin.
Altən izdəp,
Añtaruuoça varamən
Adəy cəvər—
Çələlaların tyz qəlbəp-
Tramvajdən
Cojun-çolun salamən.

* *

Qana Moskva
Qajrattana kireli

Al Tijaňan
Asyldoňyň silleli
Kolhozcu eçem,
Sörojalardyn yjyňe
Elektrden —
Cöraq qojup bereli,
Çaň qojcu
Aşyrekter bir bolup
Çaşyl qırdan
Avtomobil minelli!

3(VIII)-33-ç. Moskva

AQ KELIN

(Turmuş poeziyası)

I

Bir kezekte tentek elem,
Ömyr çajyň nişegen.
Kymyş çenem „çaşaba“ dep
Kyndö yc uşaq tildegen!..
Oşol kezim estej kelsem.
Ojşo tyşet bir çenem.

* *

Bir kyn ojnop, biz coşulup,
Aqqan suunu çektep,
Suu malytqan menda birge
Menda birge elektep...
Al aňyca közym tyşty,
Çalpaq taşqa elestep,
Anda qaran kim boldu eken?
bılap çatqan öşektöp.

* *

Çaltıldıoňan qara sacyn,
Çajyň saloňan öryygö...
Al kelindin keşpi uqmıştuu

Bassam, tursam eske salıp,
 Faroğananın ireñin.
 Kөptөн көрөј өскөн çerdi
 Samap көксөp çyremyn!
 Aj talaanın aj çyldız
 Al Aq keln bilemin!..

* *

Bir kyn qatuu şaqırbadı
 Telefondun dovuşu
 „Sen keleoj Okomolojo
 Zarıl çumuş voluucu“
 Men varuuoja paqta çaqqa
 Tirkelttir cecimge,
 Ertesi kyn men çenödym
Tış oooon kez veşimde.

* *

Köz çetpegen sar talaanın
 Kөkkө şilep qumdarın ..
 Erke көnül men quvanıp
 Er paravoz tulparın...
 Kyn өtkөрөј saparından
 Çetkirisin vararsın
 Men ketkende talaa көzdeј
 Stantsijada qalarsın.
 Azır көрсөm al Aq keln.
 Aj talaanın çarqаны
 Al kezdegi tırtıq vıtkөн
 Aqaraptır alqamy!.

Al caqtarda Aq kelindin
 Qabaq qaşın kir vasaп,
 Bul kezderde Aq kelindin,
 Boojoqtorun nur vasaп!
 Al kezdegi көzdyn çaşın.
 Emgek menen qurojatıp!..

* *

Uq çene turmuş şardaj
 Turmuş şardaj aşılar...
 Turmuş beti qol kyc menen
 Qol kyc menen çapırar...

* *

Kece tentek men өзгөрүp,
 Bygyn мықты volupmun.
 Kece muңduu sen өзгөрүp
 Erke epkindyy volupsun...
 Men vaqıtлуу,
 Altın çenem,
 Paqta tergen
 Majdanında çoluqtum...

* *

Zaqım şaani erkeletken
 Min saltanat termetken
 Altın özen Faroğanamdı,
 Qantıp ötөm көрөstөн!

* *

Tıglı qıştaq majdan keni,
 Majdaj sorup kyn nurun.

Candap çatqan qarəp çerdin
Canın çuuoqan kyn nurun!
Şamdaş çanəp kəz qaregi
Çıldız madaş qər murun
Oşol tura Qanım degen
Erkindyy qəz bulsulum!

* *

„Aq saqalı“ bul qəzdardın
Aq çenekem vaşqarqan
Mın qarasa kəz tojobu,
Tigil çajdər qəzdarıdan
Belek qılıp bir yzymun,
Berip çıber raqtandan!..

* *

„Bir kezekte men çeqen da
Bir çaqşılıq etermin“
Degen sözün esindəvi
Bolso esində aqtaqın,
Barlıq adam tañ qalarlıq
Bir keremet vaştayın
Arstan vartaj vəş mertəvə
Toosun çasap raqtanın!

1933-çıl.

ÇAŞ QAJRAT

Kyn san çəroja —
Gyldəp aily çanəroqan.
Qəştəq çəşl —
Çer dıjnə albəroqan.

Kolhoz tikken
Çaş qərcəndar byr vajlar!
Kərsə tojbos
Kəz qumarın qandəroqan!
Samar-samar!
Səşəntarlıq adamdı...

Ecən çanə
Ecən şanı —
San çəroqan!
Kərsə kəny!
Çyrək tolqur ərbaqan.
Al — bir kərkəm
Çer-dıjnəny ərdaqan.
Çanoja çəşm —
Çalın vətty —
Çarçılar —
Al-bir mejkın —
Emgek kəzün ərdaqan! —

Al-brigad —

Qalın kərəş balabanı!

Çer çanbətə

Qoş başında ərdaşan.

Kərəş qajnar —

Kyndyr-tyndyr qarmaşыр —

Turmuş emgek —

Tutqalaşqan arbaşыр.

Qatar-qatar —

Çaş brigad toptolup

Qəzuu məjdan,

Tizginedi çandaşыр!

Kərəş-kərəş

Kərəş-kərəş,

Kərəşkyn!

Qajrat qajnar,

Kyc-qubatqa çaloşыр!

Ana keldi,

Traktorlar —

Qaz-qatar,

Çer çanbətə,

Uşaj-cuşaj,

Sandaşыр!

* * *

Al traktor —

Epke kelgen çaş qandan

Al epkindyy —

Çaş komsomol başqarşan.

Çalın qajrat —

Çaş qubatə nolottoj

Çarçan çener —

Çaş məjdanə baştaloşan!!
Deməp kirip —

Bolşeviktin artınan

Erdep çaştar —

Zor mildetlin atqarşan!

Sandap-sandap —

San brigad

Toptolup

Ketmen şəpəşыр,

Erkindedi ottolup —

Al brigad arasında,

Çalındaj

Çaştar çyret,

Qıl aldında oqtolup.

Aprel. 32-çы.

AQBŃ MENEN KELINCEK

A q b Ń —

Bir kezekte bir ojnoojon,
Bir kezekte bir ojlor...
Sen al caqta neş kökylsyn,
Men al caqta çñajlaq...
Ajluu tyndyn tñncñn aldñq,
Ajluu tyndø bir ẽrdar.
Çaş qñrcñndñn val mēmēsyn
Birge çedik, bir ẽrõar...
Çaş qñrcñndñn val mēmēsyn
Birge çedik, bir ẽrõar...

* * *

K e l i n c e k —

Bir kezekte bir ojnoduq,
Bir kezekte bir ojlor,
Men al caqta neş kökylmyn —
Sen çñajlaq qoloñdor,
Køvyrgøndyy-køk çbloqanñn,
Køk şiverin oronduq.
Køvyrgøndyy køk çbloqanñn
Køk şiverin oronduq!

Qarşoajdñn sar asqasñn
Şañoja saldñq yn vezep,
Qarşoajda qalñn kylky.
Senda, menda tyn kyzøp
Ojlor kørçy-oşol kyndy?
— Kylky eken ojo—al kezek.
Ojlor kørsem-oşol kyndy—
Kylky eken ojo al kezek..

* * *

A q b Ń —

Sen al caqta køjroñ elen.
Qyzyl-tazyk kljci elen.

K e l i n c e k —

Sen al kezde tentek elen
Cijdn tyvyn tilci elen...

* * *

A q b Ń —

Køşyr çatraj kølkyldøgøn,
Køl da tentek-men tentek.
Køñyl şaõrñn kim køteret?
Køl cetnen kyy certet?

* * *

Sarõyl wetten kim syjdyret?
Tentek şarñn kim silet,
Termep køñyl oj neşigin
Kelgen kezde yrgyløp...
Kerme toonun aq selkisi
Qajda ekenin aildiret?

Kelincek—

Qajda ekenim nile albasan,
Qajda ekenim surasan:
Kelin-qızdar, uul-naldar,
Kempir-caldar, çigitter,
Saltanattuu keñ mejkindin
Şan çırtaş kymuşter.

* *

Tañ tamaşa sizdin ajıl,
Dalaj qızıq körgemyn.
Şar turpaqtan altın tapqan
Şan Farqana çerdemin.
Aq tamdarğa almaşqanbız
Boo cuuların örgenyn,
Əzyn körgen tajpan çerge,
Qıştaq salıp bergemlin!
Biroq seni aqın bala
Qajda ekenin bilmedim?

* *

Aqın —

Qajda ekenim nile albasan
Qajda ekenin surasan:

* *

Çerdin betin dyngyrötkön,
Mindöp çengen kyreştön,
Çarqın turmuş tuusun tikken,
Çanb dynyje tərötkön.

* *

Kelsen ketpej najralarsın,
Kenc önördön alarsın,

Kerme toonun keeri keter,
Qajra tuulup varasın,
Qajrat-kıcy oktaşardıñ.
Qajnap çırqqan sarı altın.

* *

Çer çyzynyn ojun çurtu,
Ordosu eken uşul çer!..
Batıs-çırqıs proletardıñ,
Çoldoşu eken uşul çer
Bizdin eldej naadandırqıs
Bolşojt eken uşul çer.
Ənər menen tentekterdi,
Ondojt eken uşul çer.

* *

Ətkön caqta qaraq qajqıs,
Qandar tamqan çerdemin.
Azır mına əcpəs çalın,
Şamdar çanoqan çerdemin.
Əmyr baqıs gyl bajlaqan
Ənər sytyn emgemlin
Əzyn qandaj turmuştasın
Əzgörgenyn bilmedim?
Ajıl qandaj tyrgö keldi
Ajtsı kelin syjlögyn?

Kelincek —

Qoqur kyzdyn meeri tyşken
Qoltuqtaşqan əvışken..
Bizdin uul kelin-qızdar,
Bir ojnooqo konyşken.
Qadimkidej kemeskedön.

Үн берүүнү çeришкен
Кемпир салдын çароѳыстагын,
Çатқырысқан-çeңишкен!

* *

Sen bardaşy kyjpyl kelin,
Kyjpyl kevin taştaşan,
Sen bardaşy çaman çyştaş
Şaar volo çazdaşan...
Sen bardaşy çaqşыр turoşan
Nanoşa toloşon aşqanam,
Saasa syty şoroşoloşon
Ujluu volo baştaşam.
Menda çazam sendej volur,
Sojuzuña qattalam.
Menden daşy aqyndyqtyn
Çытыны uca baştaşan.
Senin çazoşan ыларынды,
Oqujmun da, şattanam.
А қ ы н —
Kerme tooluq kelin çызdaj
Kerwez suluu çer menen
Keler-kezek men özgeryp
Kermek-konyl, sergigen
Çajda barsam sen tozorsun.
Çarqын-çajdar ед менен
Uurtuñan ыr өвөрмүн
Ucquk konyl dem menen.

22/II Moskva

ÇAÑЫ SELKI

I

Çañ selki çañ oşundan baştasa,
Şynoşa salыр kylgendery başqaca...
Qantip çыqsын al — selkinin көркөмү,
Mendej bala ыroşa çоşур çazbasa.
Qызы-қызы орто cenge kelgende,
Qoldo qalam ыroşыр kete çazdasa...

* *

Oj, çeñeke albırt urat çaş konyl,
Oşnor—kylөр çыроşal таңы татты өмыр
Асық—айқын айтқандарын şan menen
Oj; çeñeke all esinde çyrgөndyr,
Qantip esten çыоşarmaqsын uuldu—
Qанын таşы—eles көзге kelgendir.

* *

Oj, çeñeke erkelejmin voj sunam
Ecen kyndөр kyтыр çyгыр ыртынан.
Qarоşар şiler çaarыña albasan
Oj, çeñeke çавыроşандан çымçыsam,

„Azoo turojan—asqalardь çardь“ dejt.
„Al dajraça taş көpyrө saldь“—dejt.
„Alьstaoь көşyp çatqan Alajoça
Arьş taştap, avtomasil bardь“—dejt.
„Ajьldaoь kelin qьzdar minişip
Saamajlarьn şamal menen çajdь“—dejt
Ajtcь selki ras beken uşul iş
Alaj daoь şaar volup qaldь“—dejt.

* *

„Kөk çivекtej asman menen sьzdbь“—dejt.
„Kөл ystynөн aeroplan uctu“—dejt
„Şaçoça kelip qarçьoçajь voomdun
Şaçoça kelip qatqьrьoçь cьqьbь“—dejt.

* *

Senda selki miң qьzьqьtьn alrisiң,
Çan—ermegі çaş qьrөçьdьn tirisiң,
Sajrap turojan gramofon keptenip
Saoçьntarьbь qandaj sonun kylyşyң!

* *

Gylыn samar gylдөp turojan şaçoçьndьn,
Tandap tatpaj val mөmөsyn vaçoçьndьn
Men mьndamьn sen çatasьn ajcьbьq,
Samam qanca vujruoçu uşul aoçьmdьn.
Kerвez suluu ker maraldaj kelveti
Kerme toonun kelinderin şaçoçьndьm!

* *

Endigi çoq бетten qanь tamojandaj,
Tytyn cьqraj көzdөн aloo çanojandaj...

Çanь zaman çaş selkisi cьraqьbь
Çalojan volnos maqtap çazsam arojandaj.
Kөksөгөndyn көnül suusun vьsarьbьq,
Kөzүң senin көrsө qumar qanojandaj.

* *

Betiң senin miң qubulojan, alьbrojan.
Etiң senin çaş qubatyң çandьbrojan.
Erkin çumuş qazanьnda şaraqtap,
Erkem senin ergip cьoçьp sançьbrojan.
Erkin çumuş qazanьnda şaraqtap,
Erkem senin ergip cьoçьp sançьbrojan.

* *

Çanь selki cьn turmuştan syralat,
Şattuu көnül een erkin gyl alat...
Qoşo turup çazoçь taçoçь çel menen,
El qatarь erkin emgek qьlalat.
Ynyn sozur qajrat menen ьr—ьrdap
Çajdar kelin çan cьraçoçь qubanat.
Çanь oçana ьyr vajlaojan daraqtaj,
Çarьn көrsө çaş cьvьqьtaj ьuralat...

IV

Qana selki daoçьn çanь cьoçajoçьn,
Daoçьn menda tattuu qavar uoçarmьn
Kөksөp çьrgөн alьstaoçь uuldun,
Kөnül şaçoçьn kylky menen suoçajoçьn!
Sel çьrgөndөj—turmuştaoçь çanьbьq
Senda qajra ьytkөнynө qubandьm.
Çaz aldьnda ьutaqtaoçьn cьnardaj,
Çarьq çajnap өskөнynө qubandьm.

Uurtumdan ajmaladın tolojonur,
„Unutra“ dep örkönüne qubandıñ.

* *

Betegelyy mejkin çerdin tyzynde,
Men sermelip bolçoluna çeterde,
Aj başpaatıñ, aldınzdan köryndy
Aşkereler çen bilägen eserge,
Sırduu közyn teşe tiktep çyrökty,
Ujqu qanır, yjdögy şam öcördö,
Qantip kettin reñ betin qumsarıp
Termej salır, pojuz çenep keterde.
Dalaj kyndör andan beri saptaşır,
Uşaj - cüşaj—etty-ketti—qattaşır.
Biroq bilem turmuşundu typ tygöl
Turbaşaқта çıl bojunca qattaşır.

* *

Men çyremyn majdanında bilimdin,
Bilim bilip, bilim suuğa kirindim.
Bilgim kelet dağın toluq tygöldöp,
Turmuş çajın turar çerfin kelindin.

* *

Qalam—tulpar oozduğun kemirdi.
Alyp usur, alyk qıldı könyldy.
Qandaj aqın amandığın bildiret,
brğa qoşur men maqtatın kelindi.
„Kelin bolup—çañ ajıldın көркөmy,
Kelin qolu—öndyrät dejt egindi.
Minip alyp temir qara traktor,
„Uşul çazda ajdadı dejt çerimdi.
Aqın çoldoş çomoq bolup çyräesyn
Анық билгін çазыр çyräe tegindi.

1934-çыл. Moskva

КӨККӨ КӨТӨР ТУУНДУ

I

Көсө көркөм-
Кындөгйдөн өзгөргөн,
Çыдыз шамдар—
Çырағал таñ keptengen...
Şaraq-şaraq,
Avtomobil-Tramvaj,
Sement çoldor—
Çer astınan өtkөргөн.

* *

Qabat-qabat,
Kөrkөm yjler tiresken,
Aşıl taştan,
Aq bolotton şiretken—
Aqın suudaj—
El toqunu qozojolup,
Aqın suudaj—
Birden-birge ileşken...
Azoo çaşın,
Qolojo tyşpej tizgini
Alyp ketsen—

Aq selkini nilekten...
Eli tegiz
Çasanbaşqan-kijingen
Ecen sonun,
Asıl şajı klijmden,
Bir çaqında:
San-saltant tamaşa
Bir çaqında:
Acqa adamdar yjylgön...
Kewersigen
Erinderi qumsarır,
Sarqıl better
Tuuruq-tuuruq tilingen
„Çartı nan“ dep
Çaldıraşat çalrış
„Çartı nan“ dep
Çavalaqtar çygyrgön.

* *

Kecə kerkem,
Qajıq basır taştarın,
Kerky qacqan,
Köz çarınan acqanın...
Çan-çaqınan,
Muñduu yndər uqasın...
Biree vozdor,
Biree qbjrap çatqanın.
Bir çaş bala—
Etek-çenge çarmaşat:
„Yc kyn acqa:
Yc kyn naar tatpadım.
Yc kyn acqa

Yc kyn naar tatpadım“.
Köz tunarqan,
Keryngenge çaldırap,
„Otton alır,
Suuqa salat çaş çanın“.

* *

Al aqırca—
Tigil çaqtan burtcan,
Salañ qursağ—
Şaptaj sarı murutcan,
Kere sala—
Çaş balaja umtulup,
Atırıldır—
Qoldo temir-çavbaqan.

* *

Çeter menen—
Kök çelkeden, arqadan
Şilteer menen
Bala ketti calqadan
Bir toloqonup,
Arañ ojana „Nan“ dedi.
Turalbastan—
„Nan“ surap qajtadan.

* *

Qızıl şuyşyn—
Qan şoroşolop murundan:
Bul qandaj çan,
Çazıqsızdan qırılqan,
Bul qandaj çan,

Çazıqsızdan qırbılojan...
Tıgıl qajısb,
„Nan“ dep çatır çan berip,
Qanoja watqan,
Calqasınan çırbılojan.

* *

Keldej tolıqur,
Kecelerde qalıñ el,
Kezge yjrengen.
Mıñdaj işke qanıq el?
Biri ıjladı
Өpkө qaqır soloqtoj
Biree kyldy
Kyl, mekljan—qorozdoj
Biree qarap
Sonurqadı ölykty,
Biree qarap,
Qansıradı çelikti
Aq kijingen,
Avtomobil minişken,
Qatqırıştı
Tamaşacı — kylyştı,
Qatqırıştı
Tamaşacı — kylyştı...

* *

Şaptaj-şaptaj.
Muruttarın İmergen,
Salmaq basqan.
Sar dөsettoj kilejgen,
Aldındaqı avtomobil...

Kymyş өн.
Asemдengen,
Asmandanır cirengen,
Ulup—uşıp.
Çыqqan yndy tıñsavaј
Uşul соңу—
Şaardaqı bilermen.

* *

Өлген çandar,
Qalmaқ vele suraqсыз,
Qan çutquctar,
Bolmoq vele qulatqыз
.Uuru wala—
Qacqanнан өldy“ dep
Akti çazojan—
Aram çyrek ujatsыз.

II

Kynde qırqын,
Kyjyt basqan el uşul,
Kynde qajıqı,
Kyjyt tartqan el uşul.
Qara zıñdan
Qaarında qarmalıp,
Proletardıñ,
El soldatı qaarman
Proletardıñ,
Telman çatqan çer uşul...
Qызы majdan
Qırqынında qanısqan
Qыraan quştaj,

Proletarım arstan.
Qbraan quştaj,
Proletarım arstan.
Çer solquldap,
Astın—ystın bolsoda.
Çeter maqsat.
Çeñip cəqar naməzdan!

III

Kecə kərkəm
Qadimkidej saltanat..
Kez caqıltat,
Kərkəmdənət çarqərap.
Sap—sap volup,
Sandaqandə kərəsyn
Çalbarəşqan,
Çaldəraşp nan surap.
Bireə çatat,
Tigil tujuq burcta,
Tilden qaloqan,
Muzdaq teri tamcılar..
Məndaj—məndaj,
Necenderi kez volot,
Əksəp əjlap—
Əlyp çatqan alsərap..
Əksəp əjlap,
Əlyp çatqan alsərap.
Tolqur qaləq
Arqə—terki termelip,
Əc orquştap,
Ketpes kegi sarsənat..

.

Bir mezgilde:
„Qəzəl majdan“ qəjəqərq,
Qaləq çəştər—
Qartap kelet qəjəqərp!
„Aləqə çəştər—
Aləqə çəştər“ degəndəj
Qoldo tuular—
Asmandanat qulpunur
Ana cəqə:
Politsalar saptaşp,
Azoo çəndaj—
Mingen attar çulqunur.

.

Eger çəştər
Çaltaq volup çaralsa,
Kimden qorqur
Quraldansən politša.
„Qəzəl majdan
„Rot—front“ qəjəqərq
Qəzuu çəştər
Davəldaşat çaləncal
Qantip çəştər
Turmaq ele toqtonur,
Qajtras-qajrat
Dovuləşə qəqəlsal!

.

Qantip çəştər—
Qanən cəcmaq teginge,
Qalmaq çəştər
Qanduu kyərəs kəbinde

Qantıp çaştar—
Qorqoq bolup çaralsın.
Talbas tulpar—
Telman öskөн çerinde
Kөtөр көkkө—
Kөkkө көtөр tuundu!
Çalıп çansын...
Sotsialcы әmyrә!

28 VIII 34-ç.

ŞAN—KYLKYNY MAJRAMDA

I

Bir kezekte —
Tijanşandan
bşqbn tergen sandalojan
Al kezekte —
Tilin qatqan
Al kezekte sarојајојan
Kyzky *sulsul* kyysyn tartыр,
Qolojo coor qarmanojan
Çaşыl çыloја
Bozon qbrdan—
Çanoја çaoybm yn salojan,
Oşol çetim—
Sen emespi?
Azыр epkin *Asdyldam!*
Bilesiñbi?
Kerme toonun
Sur tumanь wasqanь.
Bilesiñbi?
Bir kezekte—
Çapa cekken çaş çanь...

Çaştа volsoň
Çazvaj sanap,
Dalaj tandьn atqanьn
Çaştа volsoň—
Basьp көrdyn
Dalaj taşьn asqanьn
Çaştа volsoň
Асуu-tattuu
Qajsьnьsьn tatradьn
Çaştа volsoň
Çaj-qьş cilde—
Carg ajlandьn çatradьn...

II

Al kezekte—
Сьlpaq nasqan көzdөryң—
Çaştьn şanь
Çanar şamь өlkөnyң
Kyl qatqьrьp,
Şan kylkyny majramda
Kylkың sonun—
Kyygө salьp certemin!
Kyygym talaş
Qьzmatьnъn сьqarda
Syjyp tursaң—
Betterinen erkenin.
Qana çaştar,
Basьlvasьn kylkylөр!
Asmandanar
Qoldo tuң çelpiner...,
Kөk da-çer da
Byt dyjнө kylkygө

Gylың vajlar—
Kylky kyyң certiler...
Qana çaştar,
Daşьn сьqsьn qatqьrьq,
Qьlөjьjaqtaj—
Ynyң qoşsun selkiler!

* *
*

Çaştьn gylы—
Daşьn çajnar asьlar,
Çaş majdanь.
Daşьn çeter çatьojar
Ucquc—
Bilgic—
Ecen coro verender,
Өnөр өrcyp,
Daşьn çaştar maşьojar!—
„Ec volvosо
Bolo көrgyn inçiner“
Dep tapşьrьp
Selki çazoңan qatь var.
„Orundadьm—
Tapşьrmanь“ degendej
Oşol qattь bekem çerge qatьp al!
29/VIII 34-ç.

II BÖLYM

ABAJDAN

ISKENDER ANĖEMESİ

(Arapın dyjnəge ataqy cəqqan „Bir min tyn“ degen çom-qunan Abəj br qıləp çazqan).

Uşul el Iskenderdi vilet beken
Meke dyjnə şaarın qıləjan meken—
Filip padəşa valasə kəədən kənyl
Maqtap syjgyc, qəzəancaq adam eken.

Filip əldy, Iskender padəşa boldu,
Çaşb aran çəjərmə vırge toldu,
Əzy vıjlep turojan el az kərynyp,
Kəz alajtəp qarap ondu soldu.

Zorduqtap asker çəjəp, qaruulandı,
Çaqən çerge çoo boldu tura attandı,
Qamənsəojan kəp eldi qərdə, çojdu—
Xandə eltyryp, şaarəja ojon saldə.

Çazasəz çaqən çerdin vaarən captə,
Dajranən suundaj qandar aqtə.
Çarqan eldin vaarənda tutqun qıləp,
Əkmətyn qoluna tartəp aldə.

* * *

Сақ келер маоја җан җоқ дүјнеде,
Талқан қылыр җаарын алыңыздар“

* * *

Буйруқ қылды, қол җырды сууну өрдеј,
Ғахзадаяға баруоға тәһәм көрөеј,
Көр-көк темір кийинген өңсөј ааатыр,
Тарттырар җөнөп кетти, сурнай-кернеј.

* * *

Сыққан аскер суу бойлар далая җырды,
Суунун ваҗы бир тујуқ сатқа келди,
Саттын өзүн некіткен алтын қорықон
Қаалоҗасы некілюу көзы көрды.

* * *

Қаалоҗаны алуоға умтулушту,
Дарғазаны қорықулар вулқунушту,
Асабастан сарҗаһыр ымт ызур,
Қалың аскер қатардар қайра сықты.

* * *

Долуланар Іскендер асуланды,
Асууланар қорықондо җетір варды,
Қаалоҗаны сарҗылар қылыс менен
„Ас ешкіткі, асқын“ деп унын салды.

* * *

Қаалоҗанын җанына бирөө келди,
Ал кызөтсү екенін булар билди:
Қаалоҗаны саоға асрајым руқсат җоқ,
„Ғөһүн менен қорықондон кеткін“ деди.

„Билсесен мен Іскендер падыша деген,
Ғер җузынде урушта ваарын җенген
Ешкіткі ас, қаварыңды айт, билдір маоја
Қордуоқун өтыр кетті көз көрөгені!“

* * *

„— Мықтымын деп мақтанға ақыл билсең
Мықты болсоң өзүңдын напсыңды җен,
Ісі тар көрө албастын бирөө сенсиң,
Андај кіші бул җерге кеіе албајт тең.

* * *

„—Талрыноқан талап менен манда бир ер,
Көр җурыр туш voluptur көрөген җер,
Ең болбосо еліме көрсөтөјын,
Іш қылыр белгі болор бир нерсе бер“.

* * *

Қаалоҗадан брөһитты бир сарамҗал,
„Сыјым ушул, падыша җоолуқта ал.
Ісінде бир нерсе бар ақыл берер —
Алпар даоы ојлонур көзыңды сал“.

* * *

брөһитқанды қубаныр қолуна алды,
„Сыј алдым“ деп еліне қайра салды.
Қараса ісіндегі бир қуу сөөк
„Бул қандај җылдыһы“ деп аң-таң қалды.

* * *

Асууланар Іскендер болду кектыу,
„Ең болбосо биләдді сыј бермекті,

Uşul menin tenimbi?" — dep qıjqırıp
brqırıp taştap qojdu quu sөөkty.

* *

Çoldoşu Aristatil aqılb mol,
Çerde çatqan sөөkty aldı oşol.
Xanoşa ajıtı. Qasijet bar bul sөөkte
Kөzyne көrsөtejyn qavardar vol.

* *

Aristatil aqıl söz ajıtı çana
Aqıl sөzyn tıñsavaı varıb cara:
„Tarazanь aldırıp, sөөkty sal,
Bir çaqırna altın sal, өlcөp qara!“

* *

Bul sөzge Iskender da qaraj qaldı,
Tarazanь qurdurup ortoqo aldı.
Altın, kymuş kyrektep salsadaş
Bir kicine sөөkty oodarvadı.

* *

Munu көryp Iskender aң-taң qaldı,
Bar salmaqın altınğa qoşo saldı.
„Emi qanter eken“ dep qaradı ele
Murunqudan quu sөөk ooroqo ajlandı.

* *

Aristatil akimge padışa keldi,
„Uşul sөөk qaznanın vaarın çedi.
Bul sөөkty basarlıq nerse varıb!
Aqılна ojlounup tapсь?“ dedi.

Akim çerden topuraq alıp vardı,
Bir uuctap sөөkke caca saldı.
Tıgil vaşb şılıq etip çerge tyşyp,
Sөөk vaşb çooqoru cөşqa qaldı.

* *

Iskender munu көryp aң-taң qaldı,
Akimdi alısbıraaq alıp vardı:
„Таң qalarlıq iş boldu munun özy,
Maanısın ajtır nerci“ dep suradı.

* *

— „Bul adam көz sөөgy“ dedi xanoşa.
„Tojovu adam көzy mın-mın sanoşa?
Dyjnegө qanca volso tojvosoda
Өlse tojor, көzyne qum qujqanda.

* *

Acuulanba, padışam ajtajın dat,
Altın qoroqon nerbedi sizge ruqsat,
Şıj suradın bergeni bir quu sөөk
Munu көryp sen daşb көөnyndy tartı!“

* *

Ojlor-ojlor padışanın moynu tyşty,
Daşdırın көrsөtty dep bul bir işti
„Bekerlik eken menin bul işim“ dep
Qolun alıp eline qajra көcty.

* *

Dunyjegө tojvoson ac көz xandın,
Qandaj volup çyrgenyn ajta saldın.
Dunyje emes, turmušta da erkin volup
El qamь ucyn qızmat qıl, өrnөk' aloşın.

* *

ÇELSİZ TYNDƏ ÇARBQ AJ

Çelsiz tyndə çarbq aj,
Şoolas̄ suuda dirildəp.
Ajıldən cətl tereñ saj
Taşbojan dajra kyryldəp,

* *

Qalıñ cəşac çalırtaq,
Şəvərdaşp̄ əzdəry,
Kəryñvəj çerdin topuraçp̄
Qulpuraçan çaşıl çer çyzy.

* *

Too çapıḡp̄ yn qoşur,
Yrgən it menen Ajtqa,
Kəlbədiñ vələ çol tozur,
Çoluçuuçja oolaçqa.

* *

Səz ajtalsaj vəgəlyp,
Tyrşyldəp qaçp̄r çyrgəy,
Turvad̄ vələ syjənyr.
Tamaqqa klr̄p eeḡl.

(Asajdan)

ÇIGITTIN QƏZOJA AJTQANB

(Asajdan)

Ajttım salam qalam qaş
Səçja qurman malda—baş
Səçjəndə qanda seni ojlöp,
Kələr kəzğə bəşq çaş...

* *

Senden artıq çan tuvas,
Tuusa tuvar artılas,
BİR əzyndəj başqaçja,
Aşvətəşp̄m ajtılas...
Aşıl adam ajrıvas,
BİR vətinen qajrılas,
Kərsəşəm da, kərsəşəm da,
Kənylym senden ajrılas ..

* *

Kəzym çatqa qaravas,
Çatta maçja çaravas,
Tar təşəktə təşyndy,
Çəttar vələm çəlaçac.
İjnimde sızdın cac,

Ajqalbşar taj-talaş,
Lazzat alsaq volvojbu,
Köz çumuluu, kənyl mas
Sizde səməvat, bizde bqlas,
Uşu səzym varb ras,
Sizdej çardən çaloğandan,
Qəzbəşəna çan tojvos
Aldastar çyrək ojoğonvos...

* *

Etin etke tjiğende,
DemİN tjiğ syigəndə,
Boj səmərar, den eərip,
Icim ottoj kyigəndə,
Albşar ojnop viz çyrdyk,
Ajluu tyn salqən al kyndə

* *

Çyrək valqər iğende,
İcki sərdb tyigəndə,
İzdey tavar şumqarmən,
Çaraşbqtuu syigyndy.
Ardaşym suluu ojlocu,
Ajtbşqan sərdb al kynky...
Qəlbəşənda çoq ajər,
Qarap tursañ muñajər,
Kərgən sajbən ic çanat,
Kəkərekty qujqalap,
Kəzym tojbojt kərkyne,
Kərsəm daşp çyz çanat.
bşbq tartəp varasən,
Bir saattan-əlir saat...

Siz çəroğool çez çanat,
Ac vətəndi bir qarat,
Çaqəndacə—çandacə,
Tamaşəndən ajmalat!..

QƏZDƏN ÇİGİTKƏ AJTQANB

Qəybəştərbər maqtajsəz,
Ojloson neni tappajsəz,
Bizde erik çoq, əzyñ vil,
Alda nege vaştajsəz!
Bizda arkimdi vajqajəz,
Tap vərgenden tajqajəz
Sizdej asyl kez volso,
Qantip vaştə çajqajəz?

Aqəlbəna səzyñ şaj,
Siz—çaləñ çoq, viz bir maj,
Çaləñ səzyñ kirdi İcke
Maj turavə bşbvaj?!
Qavyl kərsən kəñlym çaj,
Ant ajtalə ajnbvaj.
Taştap ketip çyrəcy,
Çamandarəqa qor qəlvaj!

Tilegimdi vərbesen,
Amaləñ ne kəlsesen!
Yjyr qəlvə vojuña,
Sənb çaqşə kərvəsən!..

* *

Qajəym volor cerge oqşor,
Qara kəñlym çerge oqşor

Sensiz maşja çat tüşək,
Qazır qoşoñon kergə oqşos...

* *

Siz bir şumqar aloşır çan,
Çer çyzynə çar saloñan,
Siz syjəndə vızdın bet,
Kyn səqqandaj alvətoñan...

* *

Kənylən tursa oştonur,
Сьнə menen qozqolur,
Biz qəroool, siz tujəun,
Tujuttaj ver kel da alər,
Tal çivəktej orolur.
Gyl səvəqtaj vuralər,
Salmaoşəndan çəncəvər,
Qalsən qumar bir qanər...
Munu çəzdəm oñlonur,
Ojdo vardan toloşonur,
Kırse icinə oquj ver,
Böz valalar qolojo alər!..
Munu oqusa oñlonur,
Çyrəgynə ot çanər
Səzdy uoşarlıq çan tapsa,
Ajšta çarar yn salər...
Ajlou tyndyn çəş kylky,
Ajrəluunu eskerci,
Aləstəoş əjnekeş,
Arzər çyrət bir kişi...
Avaj çəzoñan qəz, çigit
Al kyndərdyn vəlğisi...

SÖZ PADİŞASİ

(Rəşadən)

Ələç * səzdyn padşasə, söz sarasə,
Qəşəndan qəşəstərər er danasə;
Tilgə çənl, çyrəkke çəluu tijr,
Tep-tegiz çumur kəlsin əjlanasə.
Bətən səzdən vuloşansa söz arasə,
Al aqəndən viltməz vəcərasə...

MEN ÇAZBAJMYN ԵՐԵՄԸՆԷ ԵՐՄԵՔ ԿՍՄՆ

(Rəşadən)

Mən çəzəbjmyn ərəmədə ərmekeş yəsn.
Çəqtu, vərdeş çəmoqtu tərmekeş yəsn.
Kəkyrəgəş səzəmdy, ətkyr tildy.
Çəzdəm, ylgə çəştəroşə vərmekeş yəsn.
Tələş vər tətəqtuu səzəmdy uoşar,
Kənylənyn kəzy əşəq səzgegi yəsn.

* *

* Ələç—ər degen söz.

XAN MENEN QBZ

(Anajdan)

Bir suluu qbz turuptur xan qolunda,
Xanda çanbn ajavaj qbz çolunda.
Altbn, kymyş kljgeni qamqa torqo,
Kytyycy qbz, kelincek qbzmatnda.

* *

Degen sez: „Buqa suuça, Alman duuça“
Xan qarq bolup tyşyptyr ajqaj — suuça,
„Etimdi cal şjpaçan qurt çesin“ dep
Çar — taştan qbz qulaptır tereç suuça.

* *

San-saltanat qubantpas çaş çyrökty,
Xandbq, dyjne çaş qbzdş syjdyrmökpy?
Mezgili ötken doorondu qubalaçan,
Emne qılsbn qartajçan quu sөekty.

* *

Qarş, çaş dooron özge tattuu emes,
Өpkө көнөр et çyrök satuu emes
Kimda kim uluu bolso eki myçel,
Mal Һerip alsadaçb qatbn emes.

Eserler çaş qatndş tutat*) eken,
Çaş qajçbşbn vildirşej çatat eken,
Ortosunda bulardbn Maxavvat**) çoq.
Tuşar qojup qacşrar buqa beken.

* *

Baj qartajsa, malbna Һerer çılsbır,
Mal ömyrды çanbtrpas qudaj urçur.
Birөөnyn qbzbn albr malçja satbr,
Çaştbq kezln izdegen qandaj quroçur!

* *

Qatbnbm qandaj debes aq saçal vaj,
Anb menen dos bolduң quroçurum-aj,
Quu qatbnbң majşssa mas bolosuң,
Şajtandbn şekirtinin qılbçrbn — aj
Qartaң vaj qatuu saq bol, tilge көnsөң,
Myjyz çbçar qatndbn tilge kirsөң,
Tyk oңbossuң, өзүңө өзүң qanbr,
Dastorqondun vajlbçrbn maqtan көrsөң.

* *

Kyndөşy vajıçege bolot araz,
Çaş көңuly çılsas, öçyr qalat,
Birөө көk valtbrqan, birөө quuraj,
Bir çerge qoçulavş qbş menen çaz?

* *

*) tutat — degen qarmap turuu degen sez.

**) Maxavvat — syjy degen sez.

ABAJOJA

Sar arqanb turaq qblbr,
Şamal menen köcypsın.
Qun çetpegen cecen bulbul
Qumda sajrap ɵtypsın...

1/II 37-çyl

SULUU QBZ

(Asajdan)

Qaptaoĝan aq kymyşteĝ ken mańdaĝdan,
Alasbız qara kɵzden nur çajnaoĝan
Nip-nicke qara qaşb sızbr qoĝoĝon,
Kɵrkɵmy toluqşuoĝan tuuoĝan aĝdan...
Mańdaĝdan tuura tyşken qbrluu murun,
Aqca çyz, al qbzb bet tıl vajlaoĝan.
Oozun acsa çarqbrajt kirsiz tışı;
Oşonu kɵrgen saĝbn ic çajnaoĝan,
Syjlese sozy adeptyy, maanisl ken,
Kylkysy asem bulbul quş sajraoĝan
Çup-çumur aq toroĝundaj moĝunu var
Ylwyrogen tamaoĝbn kyn calbaoĝan,
Kelişken tulqu voĝu esten ketkis,
Eki alma kɵedɵsynde qbşajbaoĝan.
Kelbeti uzun da emes, qbşqa da emes
Nazik bel tal cıbbqtaj burandaoĝan
Etindeĝ çaş balanbn bileĝi var,
Estese tolqup adam turalbaoĝan.
Çıbekteĝ qara cacb arqasbnda,
Çıbitip çaş kɵnylyn qubandbroĝan.

QBZDÛN KÛRKY

(Rusjdan)

Bilektej arqasýnda eýgen porum,
Сасваоъ ýýldýr qasýr çyýsê aqýýn.
Qunduz toru, aq tamaq, qara kózduy
Suluu qbzdÛn kerdýnÛy mýndaj tyryn.

* * *

Alasýz qara kózý çalçýldaýan,
Çyýekke ýsýq tÛjýr kergon saýn,
Ýlýýrögen aq ettyy, asýq çyzduy,
TÛşi ademi kerdýnÛy qbzdÛn çajýn.
Burañ bel, woju suluu solquldaýan,
Burulup, toloýon ajdaj toluqýuoýan,
Býşqan alma sýjaqtuu tattuu qbzdÛ,
Kergende er çyýrögy tolgundaýan.

* * *

Egerde qolun tÛjse ñilegine,
Dypýldör qan soqulat çyýrögyne,
Betinđi tamaqýna taqar barsan
Съмылар буу тарqalat seögyne.

* * *

YN MENEN KYÝ

(Rusjdan)

Qulaqtan kirip woju alar,
Qubulçuoýan tattuu yn
Könylgö tyrlýy oj salar,
Kyyny syýsön mendej syj.

* * *

Ojoqo keläej dynýje,
Özymdy özym unutup,
Könylym kyyny uqqanda,
Çyýrögy m woju çýlýtör.

* * *

Suusaoýan cölde suu tapsa,
Tulpar waşýn salwajýb,
Qulaqým sonun kyy uqsa,
Könyldyn mooqu qanwajýb.

* * *

Bir kyýgyzyp, syýgyzyp,
Eski ömyrды tirgizer,
Ömyrdyn tonun kÛjgizip,
Çoqtu bardaj çyýrgýzör.

Uqqandaj volup eelliget,
Qulaşym eski şabırdı,
Konylym tolot eski oşo,
Tiriltip ötken qurşurdu.

* *
*

Icip tereñ vojlojmun,
Ötken kyndyn uuların,
Çana da sın dep oşlojmun
Çırttun çaloşan cuuların.

* *
*

Konylym çerip ketirdi
Kynde aldaşıs quuları
Eşim sıyır qasrajmın.
Men isregen uu varmı?

* *
*

24150
Kazanka, Kazanka State
Din. salıq öder ayır
07.10.1958

Ваазь 3 с. 20 т.
Миқавазь 40 т.

26

